

«Idźcie i śpiewajcie»

W Łuckiej Katedrze pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła zabrzmiały utwory Stanisława Moniuszki, Wolfganga Amadeusza Mozarta, Witolda Lutosławskiego, Fryderyka Chopina.

W niedzielę 20 października w ramach Dni Papieskich Jana Pawła II na Ukrainie w Łucku odbył się koncert Akademickiego Chóru «Organum» i orkiestry «Ricerca» z Krakowa.

Koncert zaczął się od wykonania przez chór hymnu «Gaude Mater Polonia» («Raduj się, Matko Polsko»). Pieśń towarzyszyła każdej wizycie w Polsce Jana Pawła II. Zabrzmiały także utwory Stanisława Moniuszki, Wolfganga Amadeusza Mozarta, Witolda Lutosławskiego, Fryderyka Chopina i inne. Pod koniec koncertu został wykonany utwór «Bogorodzica», który powstał na podstawie wiersza Juliusza Słowackiego «Hymn». Część utworów wokalnych chór wykonywał wraz z solistką Łucją Czarnecą.

Dyrygent chóru «Organum» Bogusław Grzybek poprzedzał komentarzami wykonanie każdego utworu, nawiązując do różnych wydarzeń w historii m.in. do bitwy pod Wiedniem, do tragedii katyńskiej, wywózki Ukraińców i Polaków na Syberię, do tragedii wołyńskiej, do powstania warszawskiego, do wydarzeń z lat 80-tych, zwłaszcza do sylwetki ks. Jerzego Popiełuszki w historii Polski i do zamachu na Jana Pawła II w 1981 roku. Przypomniał on obecnym także o 35-leciu wyboru na Papieża kardynała Karola Wojtyły.

– W Krakowie zabrzmiały dzwony. Ludzie wybiegali z domów, płakali, rzucali się sobie w objęcia. Nagle i niespodziewanie ludzie stali się braćmi i siostrami. Jan Paweł II stanął na Tronie Piotrowym – powiedział dyrygent Bogusław Grzybek, który pełni także obowiązki pierwszego organisty Bazyliki Mariackiej w Krakowie.

Chór wraz z orkiestrą oraz zgromadzonych w kościele, powitała

Konsul Generalny RP w Łucku Beata Brzywczy. Specjalnym słuchaczem koncertu był biskup Stanisław Szzyrkoradiuk, który po koncercie w imieniu wszystkich obecnych, podziękował chórowi i orkiestrze.

W ramach Dni Papieskich, artyści gościli również w Żytomierzu, Dolbyszu i Połonnem. Nie jest to pierwsza wizyta chóru w Łucku. 13 lat temu zawiązał on do tego miasta. Na Ukrainę artyści przejeżdżają od początku lat 90-tych, jak otwarto granice.

Chór «Organum» powstał w 1969 roku z inicjatywy krakowskiego pedagoga i organisty – Bogusława Grzybka, który do dziś jest jego dyrygentem i kierownikiem artystycznym.

– Chór powołał do życia Jan Paweł II – powiedział Bogusław Grzybek. – Ośmieliłem się podejść do kardynała Stanisława Dziwisza, który wówczas był sekretarzem metropolity krakowskiego Karola Wojtyły i powiedzieć, że chcę zbudować chór, ale nie wiem gdzie. Przy Domu Kultury nie, bo mi nie pozwolą śpiewać muzyki religijnej, w kościele też są różni proboszczowie... On mi powiedział, żebym przyszedł za trzy dni, to kardynał Wojtyła mi powie. Ja wtedy sobie pomyślałem, że zawracam głowę kardynałowi jakimiś chórmi, a on tutaj walczy o przetrwanie Kościoła w Polsce.

Jak opowiedział Bogusław Grzybek, po trzech dniach, gdy przyszedł do kardynała Wojtyły, kardynał podziękował za tę inicjatywę, dał także pieniądze na to, «żeby sukienki chórzystkom uszyć, a panom może wystarczy na motylki». Potem Karol Wojtyła, przyszły papież, błogosławił chór, powiedział: «Idźcie i śpiewajcie».

Natalia DENYSIUK

str. 9

«Ідіть і співайте»

У луцькому кафедральному костелі Святих Апостолів Петра і Павла прозвучали твори Станіслава Монюшка, Вольфганга Амадея Моцарта, Вітольда Лютославського, Фрідерика Шопена.

У неділю, 20 жовтня, в рамках Днів Папи Римського Яна Павла II в Україні, в Луцьку відбувся концерт Академічного хору «Organum» та оркестру «Ricerca» з Кракова.

Концерт розпочався виконанням гімну «Gaude Mater Polonia» («Радуйся, Мати Польща»). Пісня супроводжувала кожен приїзд до Польщі Яна Павла II. Прозвучали також твори Станіслава Монюшка, Вольфганга Амадея Моцарта, Вітольда Лютославського, Фрідерика Шопена та інші. Наприкінці концерту був виконаний твір «Bogorodzica» – пісня на вірш Юліуша Словацького «Гімн». Частина вокальних творів хор виконував разом із солісткою Луцією Чарнецькою.

Диригент хору «Organum» Богуслав Гжибек перед виконанням кожного твору коментував його, згадуючи різні події в історії, зокрема, битву під Віднем, Катинську трагедію, виселення українців і поляків у Сибір, Волинську трагедію, Варшавське повстання, події 80-их років, постать о. Єжи Попелушка в історії Польщі і замах на Яна Павла II у 1981 році. Він також нагадав присутнім про те, що 35 років тому кардинала Кароля Войтилу обрано Папою Римським.

– У Кракові залунали дзвони. Люди вибігали з будинків, плакали, обнімали одне одного. Вони раптом стали братами і сестрами. Папою Римським став Ян Павло II, – розповів диригент Богуслав Гжибек, який виконує також обов'язки першого органіста Маріяцької базилики у Кракові.

Хор разом з оркестром та всіх, хто прийшов до костелу, привітала Генеральний консул РП у Луцьку Беата Бжив-

чи. Спеціальним слухачем концерту був єпископ Станіслав Широкоград, який від імені всіх присутніх подякував хору й оркестру.

У рамках Днів Папи Римського хористи відвідали також Житомир, Довбиш і Полонне. Це не перший візит колективу в Луцьку. 13 років тому він уже відвідував наше місто. В Україну «Organum» почав приїжджати з початку 90-их років, коли відкрили кордони.

Хор «Organum» з'явився в 1969 році з ініціативи краківського педагога й органіста Богуслава Гжибека, який до сьогоднішнього дня є його диригентом і художнім керівником.

– Хор засновано за підтримки Яна Павла II, – сказав Богуслав Гжибек. – Я наважився підійти до кардинала Станіслава Дзівіша, який тоді був секретарем краківського митрополита Кароля Войтили, і сказати, що хочу створити хор, але не знаю де. При будинку культури – ні, бо мені не дозволять виконувати релігійні пісні, в костелах також є різні настоятелі... Він сказав, щоб я прийшов через три дні, то кардинал Войтила мені скаже. Я тоді подумав, що морочу голову кардиналові якимись хорами, а він тут бореться за виживання Костелу в Польщі.

Як розповів Богуслав Гжибек, через три дні, коли він прийшов до Кароля Войтили, кардинал подякував йому за цю ініціативу, дав також гроші, «щоб сукні хористкам пошити, а чоловікам, може, вистачить на краватки-метелики». Потім Кароль Войтила, майбутній Папа Римський, благословив хор, сказавши: «Ідіть і співайте».

Наталія ДЕНИСЮК

Спробувати щось нове
Spróbować czegoś nowego

...ВІЛЬНО ПОГОВОРИТИ ПОЛЬСЬКОЮ з учнями.
...swobodnie porozmawiać po polsku ze słuchaczami.

str. 2

Оманливе коло
стереотипів
Błędne koło
stereotypów

Як ми творимо свій імідж?
Jak kreujemy swój wizerunek?

str. 3

Братська могила поляків,
загиблих у 1943 році
Wspólny grób Polaków
z 1943 roku

79 екстумованих жертв
злочину.

79 ekshumowanych ofiar zbrodni.

str. 4

Злочини без терміну
давності
Zbrodnie wołające
o pamięć

Ніхто вже не пам'ятав, чому
тих яблук не можна їсти...

Nikt już nie pamiętał, dlaczego
tych jabłek nie jadano...

str. 6

Робітник у винограднику
милосердя
Robotnik w winnicy
Miłosierdzia

Балтазар Тишка заснував лікарню для бідних...

Baltazar Tyska założył szpital dla ubogich...

str. 10

Spróbować czegoś nowego

W październiku na Ukrainie, jak również w Polsce, jest obchodzony Dzień Nauczyciela. Zawód ten stawia przed osobami, które w nim pracują, wysokie wymagania. A jak jest w przypadku, gdy zdecydujemy się na podjęcie pracy w tym zawodzie poza granicami kraju?

Postanowiliśmy zaproponować uwadze naszych Czytelników dwa wywiady – z Polką, która uczy języka polskiego na Ukrainie i z Ukrainką, która uczy języka ukraińskiego w Polsce.

Zaczynając od «pobliskich terenów» – Rówieńszczyzny – poprosiliśmy o wywiad panią Barbarę Dziurkowską, która ponad rok pracuje w Równem, uczy języka polskiego w Sobotniej Szkole przy Towarzystwie Kultury Polskiej imienia Władysława Reymonta. Rozmowa z drugą nauczycielką ukaże się w jednym z kolejnych numerów «Monitora Wołyńskiego».

– Jestem nauczycielką z długoletnim stażem pracy – mówi Barbara Dziurkowska. – Z wykształcenia jestem rusycystką – absolwentką Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Przez prawie cały okres swojej pracy zawodowej w Polsce uczyłam języka rosyjskiego – najpierw w szkole podstawowej, a później w liceum ogólnokształcącym. Ukończyłam też studia polonistyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Prywatnie jestem mężatką, mąż również jest nauczycielem. Mam dwóch synów, którzy obecnie studiują. Mieszkam w Tomaszowie Lubelskim.

– Dlaczego zdecydowała się Pani uczyć języka polskiego na Ukrainie?

– Dlaczego? Szczerze powiedziawszy, chciałam spróbować czegoś «nowego». Zupełnie przypadkowo znalazłam w Internecie ogłoszenie o naborze nauczycieli języka polskiego do pracy za granicą, a było to już kilka lat temu. I przez tych kilka lat nosiłam się z myślą – wyjechać, czy nie? W końcu rozważyłam wszystkie «za» i «przeciw» i zdecydowałam się złożyć dokumenty aplikacyjne. Dodatkową zachętą było moje wieloletnie już zauroczenie Ukrainą i jej mieszkańcami.

– Kto kieruje nauczycieli z Polski do takiej pracy?

– Kierowaniem nauczycieli do pracy poza granicami kraju zajmuje się Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą z siedzibą w Warszawie. Placówka ta kieruje nauczycieli nie tylko do pracy na Ukrainie. Zapotrzebowanie na nauczycieli polonistów wykazują też kraje położone o wiele bardziej na wschód czy na zachód od Polski, a nawet Argentyna.

– Jakie kryteria musi spełnić osoba, która zamierza uczyć języka polskiego poza granicami Polski?

– Przede wszystkim musi posiadać kwalifikacje wymagane w Polsce do zajmowania stanowiska nauczyciela polonisty. Niezbędna jest też znajomość języka danego kraju lub jednego z języków międzynarodowych w przypadku, gdy jest on powszechnie stosowany w kraju skierowania. Ponadto nauczyciel musi mieć co najmniej dobrą ocenę pracy ze swojej macierzystej szkoły i stan zdrowia umożliwiający podjęcie pracy za granicą. Atutami dodatkowymi jest posiadanie stopnia awansu zawodowego, doświadczenie w pracy w różnych typach szkół, zaświadczenia o ukończeniu różnych form doskonalenia zawodowego.

– Czy miała Pani wcześniej kontakt z Ukrainą?

– Oczywiście. Po pierwsze wynikało to z mojego stałego miejsca zamieszkania w Polsce. Do przejścia granicznego Hrebenne-Rawa Ruska mam zaledwie 25 kilometrów. Ta bliskość skutkowałą częstymi prywatnymi wyjazdami na Ukrainę i kontaktami z jej mieszkańcami. Oprócz tego szkoła, w której pracowałam, przez szereg lat realizowała program Polsko-Ukraińskiej Wymiany Młodzieży. Z tego też względu wielokrotnie wyjeżdżałam z młodzieżą na Ukrainę, by bliżej poznać jej kulturę, najpiękniejsze zakątki i poniekąd naszą wspólną historię.

– Jakie obyczaje i tradycje ukraińskie poznała Pani w swoim nowym środowisku życia i pracy i co zrobiło na Pani największe wrażenie?

– Każdy naród posiada swoje obyczaje i tradycje ukształtowane na przestrzeni wieków.

Poznając je możemy dowiedzieć się, z jakimi ludźmi mamy do czynienia. My, Słowianie, mamy wiele cech wspólnych, tak jak i podobne są nasze tradycje. Jestem pod wrażeniem obchodów świąt Bożego Narodzenia czy Wielkanocy, zaś święto Iwana Kupały uważam za najbardziej romantyczne ze wszystkich świąt ukraińskich. W ubiegłym roku zetknęłam się po raz pierwszy z obchodami święta zmarłych, zwanego tutaj «hrobkami». Obyczaje z nim związane były dla mnie zupełną nowością.

– Na czym polega współpraca Pani z lokalnym środowiskiem Polaków?

– Z miejscową Polonią spotykam się i na gruncie prywatnym, i zawodowym. Okazją do wspólnych spotkań i rozmów są przede wszystkim święta państwowe i uroczystości religijne, na które to wraz z moimi słuchaczami przygotowuję oprawę artystyczną. W razie jakichkolwiek trudności czy problemów bez wahania mogę zwrócić się do członków Towarzystwa Kultury Polskiej i moja prośba nie pozostanie bez echa.

– Czy na Rówieńszczyźnie istnieje duże zainteresowanie nauką języka polskiego?

– Przyznam, że spore. Zgłaszają się na zajęcia osoby kilku- i kilkudziesięcioletnie. Motywacje do zgłębiania tajników polszczyzny są różne. Ci najmłodsi chcą poznać jeszcze jeden język obcy, nieco starszych interesuje język ich przodków, młodzież uczęszcza na zajęcia z myślą o podjęciu pracy czy nauki w Polsce. Natomiast ci już całkiem dorośli pragną po prostu przypomnieć sobie swój język ojczysty i wrócić wspomnieniami do «kraju lat dziecińczych».

– Zawód nauczyciela wymaga wiele trudu, bez względu na to, czy wykonywany jest w Polsce, czy na Ukrainie. Co Pani uznaje za najtrudniejsze w zawodzie nauczyciela?

– Chyba znalezienie wspólnego języka i «dogadanie się» z uczniami, nawiązanie z nimi dobrego, przyjacielskiego kontaktu. Uważam, że bez tego nawet najnowocześniejsze i najbardziej wyszukane metody nauczania nie przyniosą spodziewanych efektów.

– Co Pani daje największą satysfakcję z pracy na Ukrainie?

– Odpowiem krótko: to, że po dziewięciu miesiącach nauki mogę w miarę swobodnie porozmawiać po polsku ze swoimi słuchaczami. MW

P.S.: Dzień Nauczyciela w Polsce jest obchodzony 14 października, na Ukrainie – w pierwszą niedzielę tego miesiąca. Z okazji minionego już Święta życzymy wszystkim nauczycielom satysfakcji z pracy oraz dobrych uczniów.

Спробувати щось нове

У жовтні і в Україні, і в Польщі відзначається День учителя. Ця професія дуже вимоглива до тих, хто її обирає. А що у випадку, якщо вчитель вирішує працювати за фахом поза межами своєї країни?

мати щонайменше добру оцінку своєї роботи зі школи, де він викладав, та стан здоров'я, який дозволяє розпочати роботу за кордоном. Додатковими перевагами є наявність вищої категорії, досвід роботи в різних типах шкіл, довідки та сертифікати про закінчення різних курсів підвищення кваліфікації.

– Чи раніше у Вас був контакт з Україною?

– Звичайно. По перше, це пов'язано з місцевістю, де я постійно проживаю в Польщі. Це лише 25 кілометрів від пункту перетину кордону Гребенне-Рава-Руська. Така близькість дала можливість часто виїжджати до України у приватних справах та налагодити контакти з її жителями. Крім того, школа, у якій я працювала, протягом кількох років реалізовувала програму Польсько-українського молодіжного обміну. З огляду на це, я багато разів приїжджала з молоддю в Україну, щоб ближче познайомитися з її культурою, найгарнішими куточками та, певною мірою, нашою спільною історією.

– З якими українськими звичаями та традиціями Ви познайомилися в новому середовищі життя і роботи. Що Вас вразило найбільше?

– Кожен народ має свої звичаї та традиції, що формуються протягом століть. Знайомлячись із ними, ми можемо дізнатися, з якими людьми маємо справу. Ми, слов'яни, маємо багато спільних рис, так само, як і подібних традицій. Я вражена тим, як відзначаються Різдвяні та Великодні свята, натомість день Івана Купала вважаю найбільш романтичним з усіх українських свят. Минулого року я вперше зіткнулася з відзначенням дня померлих, який тут називають «гробки». Пов'язані із ним звичаї були для мене абсолютно невідомі.

– На чому полягає Ваша співпраця з місцевим польським середовищем?

– Із місцевою польською громадою я зустрічаюся як у приватних, так і службових справах. Нагодою для спільних зустрічей і розмов є, перш за все, національні свята та релігійні урочистості, на які ми разом із моїми учнями готуємо мистецькі постановки. У разі будь-яких складнощів чи проблем я без вагань можу звернутися до членів Товариства польської культури і моє прохання не лишиться без відповіді.

– На Рівненщині існує велике зацікавлення вивченням польської мови?

– Мушу визнати, що так. На заняття зголошуються люди віком від кількох до кількох десятків років. Мотивація до пізнання глибин польської мови може бути дуже різною. Найменші хочуть вивчити ще одну іноземну мову, дещо старших цікавить мова їхніх предків, молодь приходить на мої заняття, плануючи виїзд на роботу або навчання до Польщі. Натомість ті, вже зовсім дорослі, прагнуть просто пригадати собі рідну мову та повернутися спогадами до «країни дитинства».

– Робота вчителя вимагає багато зусиль без огляду на те, чи він працює в Польщі, чи в Україні. Що Ви вважаєте найскладнішим у професії вчителя?

– Мабуть, пошуки спільної мови та порозуміння з учнями, налагодження з ними добрих, дружніх стосунків. Я вважаю, що без цього навіть найсучасніші та найбільш вишукані методи навчання не принесуть очікуваних результатів.

– Що приносить Вам найбільше задоволення від роботи в Україні?

– Відповім коротко: те, що після дев'яти місяців навчання я можу в міру вільно поговорити польською зі своїми учнями. BM

P.S.: День учителя в Польщі відзначається 14 жовтня, в Україні – у першу неділю цього місяця. З нагоди вже минулого свята бажаємо всім учителям задоволення від роботи та добрих учнів.

I'm from
Poland
and I don't
keep
calm

Блędне коło stereotypów Оманливе коло стереотипів

Не jestem psychologiem ani socjologiem, lecz ze stereotypami obcuje na co dzień, podobnie, jak prawie każdy z nas. Często zastanawiam się, skąd się one biorą i dlaczego są utrwalane, mimo wzrastającej otwartości i tolerancji. Poznajemy inne kultury, narody, grupy, przekonujemy się, że fakty, które o nich słyszeliśmy do tej pory są mitami. Jednak jakaś część stereotypów pozostaje w nas zawsze.

Я не є ані психологом, ані соціологом, але зі стереотипами маю справу щодня, так само, як майже кожен із нас. Я часто задумуюся, звідки вони беруться і чому зберігаються, незважаючи на все більшу відкритість і толерантність. Ми пізнаємо інші культури, народи, групи і переконуємося, що факти, які перед тим ми про них чули, є міфами. Однак якась частина стереотипів залишається в нас назавжди.

Według definicji naukowej «stereotyp (z gr. stereos – «przestrzenny», typos – «wzorec», «odcisk») jest pewnym fałszywym przeświadczeniem na jakiś temat, np. zjawiska, grupy. Stereotyp przyjęty może być przez jednostkę w wyniku własnych obserwacji, przejmowania poglądów innych osób, wzorców przekazywanych przez społeczeństwo, może być także wynikiem procesów emocjonalnych (na przykład przeniesienia agresji). Stereotypy mogą być negatywne, neutralne lub pozytywne, chociaż najczęściej spotyka się wyobrażenia negatywne. Stereotyp jest przekonaniem zbiorowym – jest to przekonanie żywione przez pewną grupę ludzi: mianem «stereotypu» nie można określić przekonania – spełniającego wszelkie pozostałe kryteria – żywionego wyłącznie przez jedną osobę. Jest wyrażany w zdaniu ogólnym, np. WSZYSCY Polacy są...»

Stereotyp to przekonanie zbiorowe, zwykle niewrażliwe na argumentację, fałszywe i niedostatecznie uzasadnione, dotyczące pewnej grupy osób.

Mówi się także o stereotypach narodowych, czyli wyobrażeniach dotyczących innych narodów.

Do źródeł stereotypów zalicza się niepełną wiedzę, fałszywe przekonanie o świecie utrwalone przez tradycję, chęć podniesienia własnej samooceny czy przeniesienie agresji na inną jednostkę bądź grupę.

Skoro zasięgnęliśmy podstawowej wiedzy na temat stereotypów, możemy się zastanowić, dlaczego nadal mamy z nimi do czynienia? Dlaczego w XXI wieku, dobie rozwoju, globalizmu, otwartości granic, nadal sądzimy, że ktoś jest taki, a ktoś inny, wydajemy osądy, nawet znając daną osobę lub grupę?

Mieliśmy kiedyś zajęcia na uniwersytecie na temat stereotypów. Nasza wykładowczyni postanowiła wprowadzić do planu ćwiczeń element wychowawczy i poprosiła nas o opinie na temat danych narodów. Ok. 30-osobowa grupa młodych Polaków, uzyskujących wykształcenie wyższe, podało następujące sądy:

Niemcy – porządni, precyzyjni, punktualni, sumienni, nudni;

Rosjanie – przestępcy, ubodzy, mający skłonności do picia alkoholu, prawosławni, rozśpiewani;

Hiszpanie – optymiści, niewierni w miłości, rodzeni, romantyczni, leniwi, tolerancyjni;

Ukraińcy – ubodzy, gościnni, mający skłonności do picia alkoholu, nieuczciwi, dbające o siebie kobiety;

Amerykanie – otyli, tolerancyjni, patrioci, gadatliwi, uśmiechnięci, niewykształceni;

Polacy (sami o sobie) – niezadowoleni, pesymiści, pracowici, nieufni, zazdrośni, konserwatywni, wykształceni.

Podobno w każdym kłamstwie jest ziarno prawdy, jakie zatem znajdziemy w powyższych stereotypach? Myślę, że wiele z tych przekonań zawdzięczamy sami sobie. Boimy się przebywać z osobami różniącymi się od nas, staramy się nic nie zmieniać w naszym myśleniu, nie mówimy ludziom o naszych doświadczeniach w spotkaniach z np. obcokrajowcami. W ten sposób tworzy się błędne koło stereotypów, z którego nie można wyjść w pojedynkę. Stereotyp musi zmieniać oddolnie każdy z nas, by społeczeństwo zmieniło swój punkt widzenia.

Więcej szacunku i sympatii mamy do narodów i grup, które są... bogatsze! Niestety

czynnik ekonomiczny jest tu bardzo istotny. Może fakt ten wynika z przekonania, że bogate społeczeństwo jest lepsze, bardziej rozwinięte? Antysemityzm, a późniejszy Holocaust, został wywołany przez stereotyp, który się utrwalił w społeczeństwach. Niestety jest on obecny do dziś. Jednakże nikt nie pamięta złego bogatemu, zachodniemu sąsiadowi, od którego można czerpać korzyści. Inaczej jest w przypadku niesnasek polsko-ukraińskich i ciągłej walki na tle historycznym, a co za tym idzie – negatywnych stereotypów.

A czy my sami nie jesteśmy też winni? Jak się zachowujemy za granicą, jak kreujemy swój wizerunek? Polacy w niektórych państwach są rozchwytywani jako doskonali robotnicy, w innych jako najlepsza kadra naukowa. Inne kręgi patrzą na nas przez pryzmat zachowania: Polak głośny, Polak pijak, Polak narzekający, Polak złodziej. Sami sobie na to pozwalamy lub wręcz prowokujemy do formułowania podobnych sądów. Niestety nie zawsze potrafimy zachować się w sposób kulturalny, uczciwy i przyzwoity, ale też nie bronimy się przed obraźliwymi komentarzami pod swoim adresem. A przecież stereotyp może się zrodzić poprzez obcowanie z chociażby jedną osobą z danej grupy.

Przebywając trzy tygodnie na Ukrainie i obcując z Ukraińcami na co dzień, obaliłam wiele stereotypów na temat tego narodu. Po przyjeździe do Polski starałam się zaszczerpieć owe pozytywne spostrzeżenia w innych, szczególnie moich znajomych studentach z Lublina. Niestety nie podzielali oni mojego entuzjazmu. Zastanawiając się, dlaczego ich nie przekonałam, wróciłam do akademika, w którym dzielić pokój i piętrowo z wieloma ukraińskimi studentami. Palenie papierosów w kuchni, gdzie przygotowuje się posiłki, brak słów na powitanie i pożegnanie czy codziennie nocne krzyki robią swoje. I w ten sposób rodzą się i utrwalają stereotypy o każdym narodzie: przez zachowania jednostek.

Agnieszka BADER

Foto Oleh Kazymyrychuk

Zгідno z naukowym визначенням, стереотип (з грецької stereos – просторовий, typos – зразок, відбиток) – це певне фальшиве переконання на якусь тему, наприклад, щодо явища, групи. Особа може формувати стереотип у результаті власних спостережень, наслідування поглядів інших осіб, зразків, що передаються суспільством, може формувати його також у результаті емоційних процесів (наприклад, перенесення агресії). Стереотипи можуть бути негативні, нейтральні або позитивні, хоч найчастіше зустрічаються негативні уявлення. Стереотип – це групове переконання, яке формується певною спільнотою людей. Ним не можна назвати переконання виключно однієї особи, навіть якщо такі переконання відповідають усім іншим критеріям, за якими визначають стереотипи. Стереотип виражається загальним реченням, наприклад: «УСІ поляки є...».

Стереотип – це фальшиве і недостатньо обґрунтоване переконання загалу людей, яке стосується певної групи осіб і на яке, зазвичай, не діє аргументація.

Існують також національні стереотипи, тобто уявлення, що стосуються інших націй.

До джерел стереотипів відносять неповні знання, фальшиві уявлення про світ, які закріплені традицією, бажання підвищити власну самооцінку чи перенесення агресії на іншу особу або групу.

Оскільки ми познайомилися з основною інформацією на тему стереотипів, можемо тепер задуматися, чому ми й надалі маємо з ними справу? Чому в XXI столітті, в добу розвитку, глобалізації та відкритих кордонів ми продовжуємо вважати, що хтось такий, а хтось інший, ми стереотипно оцінюємо особу або групу, навіть, якщо особисто знаємо її?

Колись в університеті ми мали заняття на тему стереотипів. Наша викладачка вирішила внести до плану практичних занять виховний елемент і попросила нас висловити свою думку про певні народи. Група, що складалася майже з 30-и молодих поляків, які здобувають вищу освіту, висловила думку так:

німці – порядні, точні, пунктуальні, сумлінні, нудні;

росіяни – злочинці, бідні, мають схильність до вживання алкоголю, православні, люблять співати;

іспанці – оптимісти, невірні в коханні, сі-

мейні, романтичні, лінійні, толерантні;

українці – бідні, гостинні, непорядні, мають схильність до вживання алкоголю, доглянуті жінки;

американці – повні, толерантні, патріоти, люблять говорити, усміхнені, неосвічені;

поляки (самі про себе) – незадоволені, песимісти, працьовиті, недовірливі, заздрісні, консервативні, освічені.

Мабуть, у кожній неправді є зернина правди. Яке ж тоді зерно знайдемо у поданих вище стереотипах? Думаю, що багато з цих переконань ми маємо завдяки самим собі. Ми боїмося перебувати з особами, що чимось від нас відрізняються, намагаємося нічого не змінювати в нашому мисленні, не розповідаємо людям про наш досвід, наприклад, про наші зустрічі з іноземцями. Таким чином створюється оманливе коло стереотипів, з якого не можна вийти самостійно. Щоби суспільство змінило свою точку зору, кожен із нас повинен руйнувати стереотип, починаючи із себе.

Більше поваги та симпатії ми маємо до народів і груп, які є... багатші! На жаль, економічний чинник тут дуже важливий. Можливо, цей факт пов'язаний із переконанням, що багате суспільство є кращим і розвиненішим? Антисемітизм, а пізніше Голокост, був викликаний стереотипом, який зберігався в суспільствах. На жаль, зберігав він і до сьогоднішнього дня. Проте ніхто не випомінає поганого багатому західному сусідові, від якого можна отримати вигоду. По-іншому виглядає ситуація у випадку польсько-українських конфліктів і безперервної боротьби на історичному тлі та, відповідно, негативних стереотипів, які з цього випливають.

А чи не ми самі у цьому винні? Як ми поводимося за кордоном, як ми творимо свій імідж? Поляків у деяких країнах люблять як дуже добрих робітників, в інших – як найкращі наукові кадри. Хтось дивиться на нас через призму поведінки: поляк – галасливий, поляк – п'яниця, поляк нарікає, поляк – злодій. Ми самі собі це дозволяємо або просто провокуємо формування таких думок про нас. На жаль, не завжди вміємо поводитися культурно, чесно і пристойно, але й не захищаємося від образливих коментарів на свою адресу. Натомість стереотип може народитися в процесі спілкування навіть з однією особою з певної групи.

Перебуваючи впродовж трьох тижнів в Україні і спілкуючись щодня з українцями, я зруйнувала багато стереотипів про цей народ. Повернувшись до Польщі, я намагалася прищепити ті позитивні спостереження іншим, у першу чергу моїм знайомим студентам із Любліна. На жаль, вони не поділяли мого ентузіазму. Роздумуючи про те, чому мені не вдалося їх переконати, я повернулася до гуртожитку, в якому зі мною в кімнаті та на поверсі живе багато українських студентів. Те, що вони курять цигарки в кухні, де готується їжа, не вітаються і не кажуть «до побачення», галасують кожної ночі, робить своє. Тому й народжуються і зберігаються стереотипи про кожен народ: завдяки поведінці окремих осіб.

Агнешка БОНДЕР

Wspólny grób Polaków z 1943 roku

Братська могила поляків, загиблих у 1943 році

„Dzisiaj chowamy szczątki 79 odnalezionych, ekshumowanych ofiar zbrodni dokonanej 30 sierpnia 1943 roku. Oddajemy ofiarom hołd, zachowujemy ofiary w Pamięci...” – te słowa Sekretarza Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Andrzeja Kunerta przypomniły tragiczne wydarzenia na Wołyniu sprzed 70 lat.

Na miejscowym cmentarzu wsi Sokół koło Rożyszcza, usypano wspólną mogiłę Polaków, którzy zginęli z rąk banderowskich oprawców. Byli to Polacy – mieszkańcy nieistniejącej już wsi Stary Gaj. Szczątki pomordowanych pochowano w pięciu trumnach. Wydawałoby się, że nie ma już żywych świadków tych tragicznych wydarzeń, jednak wśród zebranych była starsza pani, której udało się cudem przeżyć Rzeź Wołyńską. Jej los jest żywym świadectwem tego, co człowiek może zrobić drugiemu człowiekowi – może go zabić, albo podać rękę. Ocalała. Jako mała półtoraroczna dziewczynka, została odnaleziona wśród trupów przez miejscowych Ukraińców, którym upowcy kazali grzebać rozkładające się ciała. Usłyszeli jej ledwie słyszalny płacz... Bezdzietna ukraińska rodzina przysparzyła jej do siebie i wychowała jak własną córkę. O tym, kim jest i skąd pochodzi, dowiedziała się od swojej przybranej umierającej matki. I to nie był pojedynczy przykład prawdziwego człowieczeństwa w tym morzu wojennego bestialstwa i ludzkiej nienawiści. Zawsze znajdują się ludzie, którzy stają się wysepką nadziei, czyniąc dobro i przywracając zaufanie do drugiego człowieka. Dr Leon Popek – Polak, podczas uroczystości pogrzebowych, dziękował Mychajłowi Potockiemu – Ukraińcowi, za pomoc w ocaleniu swojej Rodziny w tych tragicznych czasach.

Hołd pomordowanym oddali przedstawiciele Rodzin ocalałych z rzezi, przedstawiciele Konsulatu Generalnego RP w Łucku, Instytutu Pamięci Narodowej, Rady Ochrony Pamięci

Walk i Męczeństwa, służby mundurowe, polskie i ukraińskie organizacje, mieszkańcy Wołynia i Polski, jak również przedstawiciele władz ukraińskich. Zastępca Gubernatora Wołynia Aleksander Kuryluk, podkreślił znaczenie tej uroczystości i zaznaczył, że tak historycznie się złożyło, rzeczywistość, kiedy Polacy i Ukraińcy bili się między sobą, to zawsze korzystał na tym – ten trzeci. Jego zdaniem dwa niepodległe państwa, mają obecnie możliwość samodzielnie uporządkować swoją historię. A jest jeszcze na tym polu wiele do zrobienia. Uporządkowując mogiły Ukraińców za Bugiem, równocześnie sprzyjamy i pomagamy w porządkowaniu miejsc polskiej martyrologii na Wołyniu.

Uczestnicząc w takich uroczystościach, gdzie w symboliczny sposób zamykamy 70 rocznicę obchodów Rzezi Wołyńskiej, zadajemy sobie pytanie nie tylko o genezę tych wydarzeń, ale zastanawiamy się, jak postępować wobec tych doświadczeń, które spotkało nasze narody. A może rzeczywistość, nie musimy daleko szukać prawdy? Ona jest wśród nas i w nas samych.

Mszę Świętą na cmentarzu za dusze zmarłych, w asyście katolickich księży, odprawił Wikariusz Generalny Diecezji Łuckiej Ksiądz Jan Buras, który powiedział: „Jest nadzieja, że to się już nigdy nie powtórzy, że ta bolesna lekcja historii, przez którą przeszło tamto pokolenie, nas czegoś nauczyła. Pracując od 20 lat na Ukrainie jako Polak, chcę powiedzieć, że głębokie pokłady życzliwości, ze strony miejscowych Ukraińców, są doświadczeniem mojego kapłańskiego serca. I to jest nadzieja”.

Walentyn WAKOLUK

«Сьогодні ми ховаємо останки 79 знайдених та ексгумованих жертв злочину, здійсненого 30 серпня 1943 року. Ми вшановуємо жертви, зберігаємо жертви в Пам'яті...» – ці слова секретаря Ради охорони пам'яті боротьби і мучеництва Анджея Кунерта нагадали про трагічні події на Волині 70-річної давнини.

На кладовищі села Сокіл біля Рожища насипано спільну могилу поляків, які загинули від рук бандерівців. Ці поляки були мешканцями вже неіснуючого села Старий Гай. Останки вбитих поховано в п'яти трунах. Здавалося б, що немає вже живих свідків тих трагічних подій, однак серед присутніх була старша пані, якій удалося дивом вижити у Волинській різанині. Її доля є живим прикладом того, що людина може зробити другій людині – вона може її вбити або подати руку. Ця жінка вціліла. Була маленькою півторарічною дівчинкою, коли її серед трupів знайшли місцеві українці, яким упівці наказали поховати тіла, що розкладалися. Вони почули її тихий плач. Бездітна українська сім'я взяла її до себе і виховала як власну доньку. Про те, ким вона є і звідки походить, дізналася від своєї вмираючої прийомної матері. І цей приклад справжньої людяності не був поодиноким у морі звірств війни та людської ненависті. Завжди знайдуться люди, які стають острівцем надії, роблячи добро і відновлюючи довіру до другої людини. Поляк Леон Попек під час перезахоронення дякував українцю Михайлові Потоцькому за те, що той допоміг вижити його родині під час цих трагічних подій.

Чесць убитим віддали представники родин, що вціліли у Волинській різанині, представники Генерального консульства РП у Луцьку, Інституту національної пам'яті, Ради охорони пам'яті боротьби і мучеництва, військові, представники польських та українських організацій, мешканці Волині

та Польщі, представники українських органів влади. Заступник голови Волинської облдержадміністрації Олександр Курилюк підкреслив значення цього заходу й зазначив, що так історично склалося: коли поляки й українці билися між собою, то від цього завжди отримували користь хтось третій. На його думку, дві самостійні держави мають нині можливість самостійно впорядкувати свою історію. На цьому полі є ще багато роботи. Упорядковуючи могили українців за Бугом, ми водночас сприяємо і допомагаємо впорядковувати ті місця на Волині, де поховані поляки.

Беручи участь у таких урочистостях, у ході яких символічно завершуємо заходи, пов'язані із 70-ю річницею Волинської різанини, ми задаємо собі питання не тільки про генезу цих подій, але й задумуємося над тим, що зробити з досвідом, який мають наші народи. А, може, дійсно, ми не мусимо шукати правду далеко? Вона є серед нас і в нас самих.

Богослужіння за душі померлих у супроводі католицьких священиків відправив на кладовищі Генеральний вікарій Луцької дієцезії о. Ян Бурас, який сказав: «Є надія, що це вже ніколи не повториться, що цей болючий урок історії, через який пройшло те покоління, нас чогось навчив. Працюючи протягом 20 років в Україні, я, як поляк, хочу сказати, що моє священицьке серце переконалося в наявності глибоких пластів доброчливості місцевих українців. І це є надією».

Валентин ВАКОЛЮК

Презь lata sowieckiej propagandy na terenie ZSRR wypierano wrzesień 1939 roku jako datę rozpoczęcia II wojny światowej.

Довгі роки радянська пропаганда на території СРСР не допускала визнання вересня 1939 року датою початку Другої світової війни.

Проба wskazywania roku 1941 jako rozpoczęcia tzw. wielkiej wojny ojczyźnianej, miała zdjąć odpowiedzialność za sowiecką agresję na Polskę dokonaną 17 września 1939 roku. Miała zatrzeć pamięć o sowieckich mordach na Polakach, Ukraińcach, Żydach, Białorusinach, których jedyną „winą” było to, że byli obywatelami II Rzeczypospolitej. Często przypomina się, że ludność obecnej zachodniej Ukrainy serdecznie witała wejście sowieckich agresorów 17 września 1939 roku, ale zdecydowanie rzadziej przypomina się, że po kilku dniach nowej władzy wszyscy już wiedzieli, że pod hasłami wolności, równości, sprawiedliwości sowieci niesli ze sobą ubóstwo, prześladowania i śmierć.

Rozkaz z 15 września 1939 roku L. Berii nie pozostawia wątpliwości, jaki był stosunek sowietów do ludności zamieszkującej tereny II RP bez względu na przynależność narodową. Wszyscy, którzy przejawiali jakąkolwiek aktywność mieli być natychmiast aresztowani. Dotyczyło to także Ukraińców. Los tysięcy pojmanych przez NKWD do dziś pozostaje nieznanym.

Niewątpliwie prace polskich i ukraińskich archeologów we Włodzimierzu Wołyńskim mogą przyczynić się do wyjaśnienia tragicznych losów tysięcy obywateli II RP głównie Polaków i Ukraińców. Czy jednak naszym krajom wystarczy sił i determinacji? Czy potrzeba pamięci i szacunek dla zmarłych, zwycięży z administracyjnymi barierami? Czy prawda historii będzie silniejsza od polityki historycznej i politycznej poprawności? Oby tak się stało.

Paweł BOBOŁOWICZ

Спроба подавати 1941 рік як рік початку Великої Вітчизняної війни повинна була зняти відповідальність за радянський акт агресії проти Польщі, що розпочався 17 вересня 1939 року. Вона мала стерти пам'ять про вбивства радянськими органами поляків, українців, євреїв, білорусів, єдиною «провиною» котрих було те, що вони були громадянами Другої Речі Посполитої. Часто згадується, що мешканці сучасної Західної України 17 вересня 1939 року щиро вітали радянських агресорів. Значно рідше пригадують, що вже через кілька днів після встановлення нової влади всі зрозуміли, що під лозунгами свободи, рівності, справедливості «совєти» несли із собою бідність, переслідування та смерть.

Наказ Л. Берії від 15 вересня 1939 року не залишає сумнівів щодо того, як «совєти» ставилися до місцевого населення Другої Речі Посполитої без огляду на національну приналежність. Усі, хто проявляв будь-яку активність, мали бути негайно арештовані. Це стосувалося й українців. Доля тисяч арештованих органами НКВС до сьогодні лишається невідомою.

Без сумнівів, робота польських та українських археологів у Володимирі-Волинському може допомогти з'ясувати трагічні долі тисяч громадян Другої Речі Посполитої, здебільшого поляків і українців. Проте, чи вистачить нашим країнам сили та рішучості? Чи потреба пам'яті, вшанування померлих зможе подолати адміністративні перепони? Чи історична правда буде сильнішою від історичної політики та політкоректності? Сподіваємося, що так.

Павел БОБОЛОВИЧ

Zbrodnie wołające o pamięć

Kilkanaście kilometrów od granicy z Polską leży niespełna 40-tysięczne miasto Włodzimierz Wołyński. Jego nazwę zna wielu Polaków przekraczających ukraińską granicę przez pobliskie przejście Zosin-Uściług. Niewielu jednak wie, że dawne grodzisko, ulokowane w samym środku miasta stało się miejscem pochówku dla – jak się to powoli okazuje – nawet tysięcy obywateli II Rzeczypospolitej zamordowanych przez sowieckie NKWD oraz Niemców. Ofiarami byli zarówno Polacy, Żydzi, jak i Ukraińcy.

Mordy NKWD

Pierwsze informacje o masowych mordach dokonywanych przez NKWD pojawiły się po rozpadzie Związku Radzieckiego. Żyjący świadkowie wspominali, że we włodzińskim więzieniu, położonym na terenie dawnego grodziska, do lat 50. XX wieku dokonywano masowych zabójstw. Pracownicy szpitala przeciwgruźliczego założonego w miejscu więzienia w roku 1956, którzy w czasie codziennych prac natrafiali na szczątki, doprowadzili do pierwszych badań archeologicznych w 1997 roku. Wówczas grupa archeologów z lwowskiego stowarzyszenia «Poszuk» znalazła masowy grób ze szczątkami 96 osób. Badania kryminalistyczne potwierdziły, że ofiarami byli Polacy zamordowani w 1940 roku przez sowieckie NKWD. Na to m.in. wskazuje drut kolczasty spleciony na dłoniach ofiar, a także charakter zbrodni, czyli strzał w tył głowy.

O znalezisku został poinformowany polski konsulat we Lwowie. Mimo jednoznacznego stwierdzenia, że przebadany został jedynie mały fragment grodziska i samej mogiły, polskie instytucje ograniczyły się do udziału w uroczystościach pogrzebowych. Ofiary upamiętniono krzyżem z tabliczką w języku ukraińskim: «Ofiarom totalitarnego reżimu». Przez długi czas były one jedynym świadectwem tego mordu.

W 2009 roku dyrektor miejscowego Muzeum Historycznego Volodymyr Stemkowski przekazał nam dokumenty dotyczące badań z 1997 roku i zainteresował historią naszych obywateli pomordowanych na tym terenie w pierwszych miesiącach wojny. Mimo chwilowego nagłośnienia sprawy w mediach, nie udało się wymóc na powołanych w tym celu instytucjach podjęcia dalszych badań i właściwego upamiętnienia ofiar.

W tym samym czasie Instytut Pamięci Narodowej umorzył śledztwo w sprawie mordu dokonanego przez NKWD na więźniach we Włodzimierzu Wołyńskim, do którego doszło 22 czerwca 1941 roku. Swoją decyzję tłumaczyli tym, że nie można ustalić nazwisk sprawców mordu. W archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy znaleźliśmy wiele raportów, a w nich nazwiska strażników, komendantów i nawet sprzątaczek. Lokalny włodziński badacz odnalazł w archiwum wołyńskim kilkadziesiąt nazwisk ofiar, a na protokołach widział nazwiska oprawców. Dlaczego nie dotarli do nich polscy prokuratorzy?

Przekopując się z prawdą

Średniowieczna historia włodzińskiego grodziska pasjonowała archeologów już od dawna. Próby dotarcia do jego tajemnic nawet w latach osiemdziesiątych były skutecznie

Злочини без терміну давності

За кільканадцять кілометрів від кордону з Польщею знаходиться майже 40-тисячне місто Володимир-Волинський. Його назву знає багато поляків, які їдуть до України через пункт перетину кордону Устиług-Зосін. Однак небагатьом відомо, що давнє городище, розташоване в самому центрі міста, стало місцем поховання для навіть тисяч, як поволі з'ясовується, громадян Другої Речі Посполитої, вбитих радянською владою руками НКВС та німцями. Жертвами були поляки, євреї, українці.

Убивства НКВС

Перші дані про масові вбивства, здійснені органами НКВС, з'явилися після розпаду Радянського Союзу. Живі свідки пригадують, що у володимирській в'язниці, що знаходилася на території давнього городища, масові розстріли виконувалися до 50-х років XX століття. Працівники туберкульозного диспансеру, відкритого на місці в'язниці в 1956 році, щодня натрапляли на рештки тіл. Вони доправили до перших розкопок у 1997 році. Тоді група археологів зі львівського товариства «Пошук» знайшла масове поховання з останками 96 осіб. Криміналістична експертиза підтвердила, що жертвами були поляки, вбиті у 1940 році радянським НКВС. Це підтверджують, зокрема, долоні жертв, скручені колючим дротом, та спосіб убивства – постріл у потилицю.

Про знахідку було поінформовано польське консульство у Львові. Попри однозначну інформацію, що досліджено лише невеликий фрагмент городища і самого поховання, польські установи обмежилися участю в поховальних урочистостях. Убитих вшанували хрестом із табличкою, на якій українською мовою написано: «Жертвам тоталітарного режиму». Протягом тривалого часу вони були єдиним доказом здійсненого тут злочину.

У 2009 році директор місцевого історичного музею Володимир Стемковський, передав нам документи, що стосуються досліджень, проведених у 1997 році, та зацікавив нас долями наших громадян, убитих на цій території в перші місяці війни. Попри підняття теми у польських ЗМІ, нам не вдалося домогтися від установ, які створені саме для подібної діяльності, відновлення досліджень та відповідного вшанування жертв.

Водночас Інститут національної пам'яті закритий слідство у справі вбивств в'язнів Володимир-Волинському 22 червня 1941 року, виконавцем якого був НКВС. Рішення було обґрунтоване тим, що не можливо встановити прізвища виконавців. В архіві Служби Безпеки України ми знайшли багато звітів, а в них прізвища наглядачів, комендантів і навіть прибиральниць. Місцевий володимирський дослідник знайшов у Волинському обласному архіві прізвища кількох десятків жертв, а на протоколах бачив прізвища вбивць. Чому до них не дісталися польські прокуратори?

Докопуючись до правди

Середньовічна історія володимирського городища цікавила археологів уже давно. Спроби докопатися до його таємниць навіть у восьмидесятих роках результативно

блоковане przez KGB, który pilnował tajemnic tego miejsca skuteczniej niż wielowiekowe pokłady ziemi. O tajemnicy przypominały jedynie «zakazane owoce» z ogrodu posadzonego w latach 40 na grodzisku. Ale nikt już nie pamiętał, dlaczego tych jabłek nie jadano...

Do pomysłu badań na grodzisku wrócili po latach archeolodzy z Łucka: Ołeksij Złatogorski i Sergiej Panyszko. W 2010 roku wspólnie z експедиcją z lubelskiego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej znowu natrafili na masowe groby z okresu II wojny światowej. Znajdywane wśród szczątków ofiar przedmioty m.in. policyjny pagon i polskie monety, wskazywały, że to też mogą być ofiary mordów NKWD.

Українці ошазували скалу мordu: сетки, а може тисячі ofiar. Natychmiast przekazano informacje do polskiego konsulatu w Łucku. Polscy dyplomaci nie zainteresowali tematem powołanych do tego instytucji, а archeolodzy z Polski stwierdzili, że ich interesuje tylko okres średniowiecza. Na początku 2011 roku opublikowaliśmy raport w tej sprawie i zostaliśmy zaatakowani przez rodzimych badaczy i niektóre środowiska. Później przyjmowaliśmy przeprosiny.

Postanowiliśmy zainteresować tematem polskiego archeologa Andrzeja Kolę, który pracował w Bykowni pod Kijowem na zlecenie Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Zgodnie z naszymi przewidywaniami Polacy natychmiast stwierdzili, że grodzisko jest miejscem masowych pochowań. Dzięki temu doprowadziliśmy do zorganizowania polsko-ukraińskiej експедиції badawczej. Środki wyłożyła ROPWiM.

Ciężka współpraca

Pierwsze wspólne badania polskich i ukraińskich archeologów prowadziło ukraińskie państwowe przedsiębiorstwo Wołyńskie Starożytności z Ołeksijem Złatogorskim на челе oraz Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych Oddział w Toruniu, w imieniu którego i jednocześnie ROPWiM działał profesor Andrzej Kola.

W 2011 roku ekshumowano 367 ofiar. Potwierdzono również lokalizację kolejnych mogił. Jednak ROPWiM nie zabezpieczyła odpowiednich środków na kontynuację działań i w roku 2012 prace zaczęły się późną jesienią. W ekstremalnych warunkach pogodowych ekshumowano szczątki 373 ofiar. Historia jednak lubi się powtarzać i znów ROPWiM, mimo zapowiedzi nie uruchomiła we właściwym czasie środków na kontynuację badań. Ukraińscy archeolodzy z własnych środków rozpoczęli pracę w kwietniu 2013 roku, szybko je przerywając ze względu на brak wsparcia i ekspertów ze strony polskiej. W momencie powstawania tego artykułu wiadomo, że archeolodzy odsłoniли kolejne trzy masowe groby. Tylko z jednej mogiły ekshumowano już ponad 100 ofiar. А to zaledwie początek експлорacji.

Kim są ofiary?

Odnalezienie wojskowych i policyjnych artefaktów wskazywało на ślad morderstw dokonywanych przez NKWD. Z relacji Franciszka Malickiego, który spędził we Włodzimierskim więzieniu wiele miesięcy, wiemy, że jeszcze w roku 1940 we Włodzimierzu przetrzymywani byli żołnierze schwytani we wrześniu 1939 roku. Malicki wspominał, że każdego dnia słyszał strzały egzekucji. Wielu więźniów zginęło podczas likwidacji więzienia w czerwcu 1941 roku.

Zagadką pozostaje jednak, dlaczego sowieci przetrzymywali we włodziemskim więzieniu żołnierzy września jeszcze w 1940 roku. Wołodымр Stemkowski przypomina, że we wrześniu 1939 do Włodzimierza wkroczyli ci Sowietci, biorąc do niewoli wielu polskich oficerów, а wśród nich generała Mieczysława Smorawińskiego. Historyk uważa, że jeńców, którzy pozostali we Włodzimierzu, NKWD mogło wykorzystywać do budowy tzw. linii Molotowa. Niewątpliwie fakt ten mógłby zostać potwierdzony w sowieckich archiwach. Jednak Federacja Rosyjska до dziś jednak uważa plany bunkrów за tajne. Nawet tych położonych на Ukrainie.

Odnalezienie w 2011 roku на terenie grodziska polskiej odznaki policyjnej o nr 1441, należącej do Józefa Kuligowskiego, pagonów polskiej policji i guzików wojskowych jeszcze bardziej wiązały sprawę włodziemskich mordów ze sprawą kатынską. Józef Kuligowski figuruje на liście zamordowanych w 1940 roku w Twerze (ros. Kalinin). Jego odznaka, jak i kolejne там odnalezione, mogły we Włodzimierzu pozostać, gdy był tu przetrzymywany. Przyjmując taką hipotezę, utwierdzamy się, że we Włodzimierzu przetrzymywano polskich wojskowych.

Już w roku 2011 wśród polskich archeologów pojawiły się wątpliwości co do charakteru mordu, ofiar i sprawców. Експлорация grobów в 2012 roku pogłębiła przekonanie, że odnalezieni в największej z mogił to в większości ofiary niemieckich mordów, в tym kobiety i dzieci. Ułożenie ciał wskazywało на egzekucję в przygotowanych transzejach. Polscy archeolodzy wskazali в swoim raporcie, że winnymi tej zbrodni mogą być Niemcy i ukraińscy policjanci, ofiarami zaś są włodziemscy Żydzi. Pomimo ewidentnego uproszczenia, powiązano Niemców i policję ukraińską z UPA, która в momencie mordu jeszcze nawet nie istniała.

Українські archeolodzy з kolei oświadczyli, że nie ма dowodów wykuczających jako zbrodniarzy NKWD, dowodem czego są znajdowane artefakty o charakterze militarnym. Szczególnie często wspomnianym в tym kontekście jest lusterko з podobizną marszałka Rydza-Śmigłego i medalik з wizerunkiem Matki Boskiej. Użycie amunicji niemieckiej było typowe dla sowieckich oprawców, а ukraińscy badacze przypominają, że sowieci również nie stronili od mordów на cywilach i dzieciach.

Groby odsłonięte в roku 2013, а szczególnie mogiła o numerze 4, в której znaleziono około 200 ciał, wskazują на inny typ mordu. Ofiary zabijano pojedynczym strzałem в głowę. Ciała do wcześniej wykopanych jam rzucano в nieładzie. Wiele odnalezionych artefaktów znów wiąże ofiary z Polską: орзеł в koronie з policyjnej czapki, polskie policyjne i wojskowe guziki.

Pewne jest, że на terenie włodziemskiego grodziska dokonywano egzekucji zarówno przez sowieców, jak i в czasie niemieckiej okupacji. Najnowsze informacje wskazują, że we Włodzimierzu może być więcej miejsc mordów. Wskazywane są m.in. dawne carskie koszary, czy też polska szkoła podchorążych, в której rozlokowali się sowieci, а po nich Niemcy.

O czyją pamięć dbają polskie instytucje

Nie budzi sporów fakt mordu dokonanego przez Niemców на tysiącach Żydów в pobliskich Piatydnich. Miejsce to jest upamiętnione obeliskiem, а transzeje są

blokowалися КДБ, який охороняв таємниці цього місця ефективніше, ніж багатовічні шари землі. Про таємницю нагадували лише «заборонені плоди» із саду, посадженого на городищі в 40-х роках. Але вже ніхто не пам'ятав, чому тих яблук не можна їсти...

До ідеї проведення досліджень на городищі повернулися багато років потому археологи з Луцька: Олексій Злагогорський і Сергій Панишко. У 2010 році разом з експедицією з люблінського Університету Марії Склодовської-Кюрі вони знову натрапили на масові захоронення періоду Другої світової війни. Предмети, які виявлено поміж рештками тіл жертв, зокрема поліцейські пагони та польські монети, наштотхували на думку, що вбиті можуть бути жертвами НКВС.

Українці оцінили масштаби вбивства: сотні, а може, й тисячі жертв. Інформацію одразу передали польському консульству в Луцьку. Польські дипломати не зацікавили цією темою відповідних установ, а археологи з Польщі вирішили, що їх цікавить лише середньовічний період. На початку 2011 року ми опублікували звіт про цю справу і нас заатакували дослідники з нашої країни та деякі середовища. Пізніше – перепрошували.

Ми вирішили зацікавити темою Володимира-Волинського польського археолога Анджея Колю, який працював в Биківні під Києвом за дорученням Ради охорони пам'яті боротьби і мучеництва (РОПБіМ). Як ми і сподівалися, поляки одразу визнали, що городище є місцем масових поховань. Завдяки цьому ми ініціювали організацію польсько-української дослідницької експедиції. Кошти виклала РОПБіМ.

Складна співпраця

Перші спільні дослідження польських та українських археологів проводили українське державне підприємство «Волинські старожитності» на чолі з Олексієм Златогорським та Торунський відділ Польського об'єднання інженерів і санітарних техніків, від імені якого та водночас від імені РОПБіМ працював професор Анджей Коля.

У 2011 році ексгумовано 367 жертв. Підтверджено також розташування наступних могил. Однак РОПБіМ не забезпечила відповідних коштів на продовження діяльності у 2012 році, тому роботи почалися пізньої осені. В екстремальних погодних умовах ексгумовано рештки 373 жертв. Однак історія має звичай повторюватися і, попри обіцянки, РОПБіМ знову не змогла вчасно забезпечити кошти на продовження досліджень. Українські археологи за власні кошти розпочали роботи у квітні 2013 року, але швидко зупинилися, з огляду на відсутність підтримки та експертів із польського боку. На момент написання цієї статті відомо, що археологи відкрили наступні три масові поховання. Лише з однієї могили ексгумовано вже понад 100 жертв. А це лише початок досліджень.

Хто став жертвами?

Знайдені поліцейські та військові артефакти вказували на те, що вбивства виконало НКВС. Зі слів Франциска Малицького, який провів у володимирській в'язниці багато місяців, ми знаємо, що ще в 1940 році у Володимирі-Волинському утримували солдатів, ув'язнених у вересні 1939 року. Малицький згадував, що кожного дня чув постріли. Багато в'язнів загинули протягом

ліквідації в'язниці в червні 1941 року.

Загальною лишається, чому радянські сили утримували військових у володимирській в'язниці із вересня 1939 року аж до 1940 року. Володимир Стемковський пригадує, що у вересні 1939 року до Володимира-Волинського прибули «совєти», беручи в полон багатьох польських офіцерів, а серед них – генерала Мечислава Сморовінського. Історик вважає, що НКВС міг використувати полонених для побудови так званої лінії Молотова. Без сумнівів, цей факт міг би підтвердитися в радянських архівах. Однак Російська Федерация досі називає плани бункерів таємними. Навіть тих, які сьогодні розташовуються на території України.

Те, що у 2011 році на території городища знайшли польський поліцейський значок номер 1441, який належав Юзефу Куліговському, пагони польської поліції та військові гудзики, ще тісніше пов'язувало справу володимирських убивств із катинською справою. Юзеф Куліговський фігурує у списку вбитих у 1940 році у Твері (колишній Калінін). Його значок, як і інші, знайдені на городищі, могли залишитися у Володимирі-Волинському, коли він був у в'язниці. Пов'язуючи ці факти, можна переконатися, що у Володимирі-Волинському утримували польських військових.

Уже в 2011 році серед польських археологів з'явилися сумніви щодо типу вбивства, жертв та вбивць. Дослідження поховань у 2012 році поглибили переконання, що знайдені у найбільшій з могил – це, переважно, жертви німецьких убивств, у тому числі жінки й діти. Розташування тіл указувало на вбивство у заздалегідь підготованих траншеях. Польські археологи вказали у своєму звіті, що винними в цьому злочині можуть бути німці та українська поліція, а жертвами стали володимирські євреї. Попри очевидне спрощення, німців та українську поліцію пов'язали з УПА, яка на момент скоєння вбивства навіть не існувала.

Українські археологи, у свою чергу, заявили, що немає доказів, які виключають злочинні дії НКВС, підтвердженням чого є знайдені артефакти мілітарного характеру. Особливо часто у цьому контексті згадується дзеркальце із зображенням Маршала Ридза-Сміглого і медальйон із зображенням Божої Матері. Використання німецької зброї було типовим для радянських катів, а українські дослідники пригадують, що «совєти» також не гребували вбивствами цивільних і дітей.

Могили, відкриті у 2013 році, а особливо могила номер 4, у якій знайдено близько 200 тіл, вказують на інший тип убивства. Жертв убивали одним пострілом у потилицю. Тіла до ям кидали абияк. Багато знайдених артефактів знову пов'язують жертви з Польщею: значок з орлом із поліцейського капелюха, гудзики польської поліції та війська.

Можна зробити висновок, що на території володимирського городища виконували вбивства як радянські формування, так і німецькі окупанти. Згідно з найновішими даними, у Володимирі-Волинському може бути ще більше місць убивств. Зокрема, згадуються колишні царські казарми, або польська школа підхорунжих, у якій спершу розмістилися «совєти», а після них німці.

Про чий пам'ять дбають польські установи

Немає сумнівів щодо факту масового вбивства євреїв німцями, яке відбулося в

widoczne gołym okiem. Wiadomo również, że Niemcy wymordowali wielu sowieckich jeńców. Jednakże ich ekshumacje w latach 60. nie miały charakteru naukowego i trudno jest określić skalę mordu. Jednak i te ofiary doczekały się potężnego obelisku przypominające zbrodnie nazistów.

Zastanawiające jest, że temat włodzimierskich mordów ma tak wielkie problemy z przebicciem się do świadomości. Prowadzone od 2011 roku wykopaliska nie byłyby bowiem możliwe, gdyby nie zabiegi strony ukraińskiej. Wciąż nie są prowadzone systematyczne prace w archiwach, niezrozumiały jest brak wsparcia ekspertów z innych dziedzin, w tym historyków. Ukraińcy zaangażowali do przebadania pozostałości ubrań ekspertkę Tatianę Krupę. Antropolodzy ze względu na opóźnienie badań pracują w małym, zagrzebionym pomieszczeniu, obłożeni skrzynkami z ludzkimi szczątkami. W tym roku czeka ich to samo, w temperaturach październikowych.

Straszną jest też forma ponownych pochówków. Szczątki w tekturowych trumnach, złożone w olbrzymim dole, zasypywane spychaczami. Nie zobaczy tu nikt warty honorowej, nie usłyszy salwy. Gdzie jest Ministerstwo Obrony Narodowej i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RP? Czy polskie ofiary wojny, szczególnie te w mundurach, nie są warte pamięci instytucji państwowych?

Hotele i wysypiska śmieci na grobach

Grodziskiem od lat zainteresowany jest prywatny inwestor, który rozpoczął prace remontowe w budynku więzienia. Zapewne nie będzie chciał, by wiecznie na tym terenie znajdowało się straszne cmentarzysko. Alternatywą jest postawienie hotelu i restauracji na pozostałościach średniowiecznego zamku. Na Ukrainie takie sprawy załatwia się szybko.

Ekshumacjami nie jest raczej zainteresowana strona żydowska. Dla tej społeczności ważne

jest jedynie upamiętnienie miejsca.

Pozostaje mieć nadzieję, że Polska nie pozwoli na wymazanie z pamięci setek, a może tysięcy swoich obywateli. Oni Polsce służyli, dla Polski walczyli. Oni zginęli, bo byli obywatelami RP bez względu na narodowość. Lepszy czas dla tego zadania zwiastuje pojawienie się takich osób jak chociażby wicekonsul Krzysztof Wasilewski czy niektórzy samorządowcy wykazujący zainteresowanie tematem. Może wreszcie ROPWiM i IPN zaczną działać w tej sprawie i rok 2014 przyniesie rozwiązanie włodzimierskich tajemnic.

Paweł BOBŁOWICZ, Jan FEDIRKO, Wojciech POKORA
Pełny tekst można znaleźć na stronie ujawniamy24.pl

сусідніх П'ятиднях. Над цим місцем височіє обеліск, а траншеї видно неозброєним оком. Відомо також, що німці вбили багатьох радянських полонених. Однак їх екстумация у 60-х роках уже не мала наукового характеру, тому складно визначити масштаби вбивства. Але й ці жертви отримали потужний обеліск, що нагадує про злочини нацистів.

Дивно, що темі володимирських убивств так складно пробитися до свідомості. Археологічні розкопки, які ведуться від 2011 року, не відбувалися б, якби не старання української сторони. Досі не ведеться систематична робота в архівах, незрозуміла відсутність підтримки експертів з інших ділянок, у тому числі істориків. Українці залучили до дослідження решток одягу експерта Те-

тяну Крупу. Антропологи, з огляду на затримки розкопок, працюють у маленькому вкритому грибок приміщенні, поміж скринями з людськими рештками. Цього року на них чекає те ж саме – у жовтневих температурах.

Жахлива й сама форма перепоховань. Рештки у картонних гробах, укладені у величезну яму, засипаються екскаваторами. Ніхто не побачить тут почесної варті, не почує почесного залпу. Де Міністерство національної оборони і Міністерство внутрішніх справ РП? Чи польські жертви, особливо ті, у військових та поліцейських формах, не заслуговують на пам'ять державних установ?

Готелі і сміттєзвалища на могилах

Городищем уже кілька років цікавиться приватний інвестор, який почав ремонтні роботи в будинку в'язниці. Він точно не хоче, щоб тут постійно був страшний цвинтар. Альтернатива – готель та ресторан на руїнах середньовічного замку. В Україні такі справи вирішуються швидко.

Екстумация не цікавить і єврейську сторону. Для цієї громади важливе лише вшанування місця загибелі.

Лишається мати надію, що Польща не дозволить стерти з пам'яті сотні, а можливо, навіть тисячі своїх громадян. Вони служили Польщі, боролися за неї. Вони загинули, тому що були громадянами РП без огляду на національність. Про те, що настали кращі часи для цього завдання, свідчить поява таких осіб як, наприклад, віце-консул Кшиштоф Василевський чи деякі представники самоврядування, які демонструють зацікавлення темою. Можливо, нарешті й РОПБіМ та Інститут національної пам'яті почнуть працювати і 2014 рік принесе розгадки володимирських таємниць.

Павел БОБІЛОВІЧ, Ян ФЕДІРКО, Войцех ПОКОРА
Повний текст статті можна знайти на сторінці ujawniamy24.pl

Kontrole graniczne w czasie szczytu klimatycznego w Warszawie

MSW chce w listopadzie tymczasowo przywrócić kontrole na granicach wewnętrznych strefy Schengen, czyli Polski z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą – informuje Polskie Radio. 11-22 listopada w Warszawie odbędzie się szczyt klimatyczny ONZ.

Projekt Ministerstwa Spraw Wewnętrznych trafił do konsultacji międzyresortowych. Kontrole mają zostać przywrócone od 8 do 23 listopada.

Ich zakres ma być dostosowany do stopnia zagrożenia porządku albo bezpieczeństwa podczas szczytu klimatycznego. Podczas Euro 2012, gdy po raz ostatni tymczasowo przywrócono kontrole, prowadzono je w wyrwykwo.

– Przywrócenie kontroli na granicach wewnętrznych oznacza nie tylko możliwość stałego bądź czasowego kontrolowania osób przekraczających granice, ale również przeciwdziałania wjazdowi do Polski osób, które mogą zakłócić porządek publiczny lub w inny sposób stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa – powiedział rzecznik MSW Paweł Majcher.

Kontrole w praktyce mają się nie wiązać z żadnymi ograniczeniami w podróżowaniu.

www.polskieradio.pl

Прикордонний контроль під час Кліматичного саміту у Варшаві

Міністерство внутрішніх справ Польщі хоче в листопаді тимчасово відновити контроль на внутрішніх кордонах Шенгенської зони, тобто на кордонах Польщі з Німеччиною, Чехією, Словаччиною та Литвою – повідомляє «Польське радіо». 11-22 листопада у Варшаві відбудеться Кліматичний саміт ООН.

Проект Міністерства внутрішніх справ відправили на міжвідомчі консультації. Прикордонний контроль мають відновити в період з 8 до 23 листопада.

Рівень контролю повинен відповідати ступеню загрози, яка перешкоджатиме порядку або безпеці в ході Кліматичного саміту. Під час Євро-2012, коли востаннє тимчасово відновлювали контроль, він проводився вибірково.

– Відновлення контролю на внутрішніх кордонах означає не лише можливість постійного або тимчасового контролю осіб, які перетинають кордон, але й протидію в'їзду до Польщі осіб, які можуть порушити громадський порядок або в інший спосіб загрожувати безпеці, – сказав речник МВС Павел Майхер.

Контроль на практиці жодним чином не повинен обмежити подорожі.

www.polskieradio.pl

Stowarzyszenie Kultury Polskiej imienia Ewy Felińskiej na Wołyniu
Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku
dwutygodnik «Monitor Wołyński»
zaczynają akcję

«Pamiętajmy wrzesień 1939» poświęconą 74. rocznicy wybuchu II wojny światowej

– Jeżeli wiedzą Państwo o tym, że Państwa Rodzice, Dziadkowie lub Pradziadkowie uczestniczyli w wojnie obronnej 1939 roku, będąc na służbie w Wojsku Polskim,

– Jeżeli mają Państwo ich zdjęcia lub udokumentowane wspomnienia,

Uprzejmie prosimy o przesłanie tej informacji pod adresem Stowarzyszenia Kultury Polskiej imienia Ewy Felińskiej na Wołyniu. Informacje o żołnierskim czynie Państwa Przodków wydrukujemy na łamach „Monitora Wołyńskiego” oraz na stronie internetowej www.monitor-press.com. W dalszej perspektywie zgromadzona informacja może zostać częścią Księgi Pamięci o udziale mieszkańców Wołynia w wojnie obronnej we wrześniu 1939 roku.

Nasz adres:

Czekamy na Państwa listy.

ul. Kryłowa, 5/7, 43025 Łuck
Tel.: (+38 0332) 72-54-99
E-mail: doboszww@gmail.com

Koordinator akcji: Walenty Wakoluk

Товариство польської культури на Волині ім. Еви Фелінської
Генеральне консульство Республіки Польща в Луцьку
газета «Волинський Монітор»
оголошують акцію

«Пам'ятаймо вересень 1939» приурочену 74-й річниці початку Другої світової війни

– Якщо Ви знаєте про те, що Ваші Батьки, Діди або Прадіди брали участь в оборонній війні вересня 1939 року у складі Війська Польського,

– Якщо Ви маєте їхні фотографії або зафіксовані спогади,

Будь-ласка, надішліть цю інформацію на адресу Товариства польської культури на Волині ім. Еви Фелінської. Ми розмістимо відомості про військовий чин Ваших Предків у газеті «Волинський Монітор» та на сайті www.monitor-press.com. У дальшій перспективі зібрана інформація може стати частиною Книги Пам'яті про участь волинян в оборонній війні вересня 1939 року.

Наша адреса:

Чекаємо на Ваші листи.

вул. Крилова, 5/7, 43025 Луцьк
Тел.: (+38 0332) 72-54-99
E-mail: doboszww@gmail.com

Координатор акції: Валентин Ваколюк

Anioł Ognisty Wołynia Вогнистий Ангел Волині

*Jeśli tam będziesz duszo mego łona,
Choćby z promieni do ciała wrócona-
To nie zapomnisz tej mojej tęsknoty,
Która tam stoi jak archanioł złoty,
A czasem miasto jak orzeł obleci,
I znów na skałach spoczywa i świeci.
(J. Słowacki)*

W dolinie rzeki Ikwy, u podnóża Gór Krzemienieckich, w głębokim, krętym wąwozie – leży Krzemieniec. Miasteczko tonie wśród wysokich starych drzew, pamiętających lata jego dawnej świetności.

У долині річки Ікви, у глибокому звивистому яру біля підніжжя Кременецьких гір лежить Кременець. Містечко тоне у високих старих деревах, які пам'ятають роки його колишньої слави.

To właśnie tu 1 października 1805 roku, dzięki staraniom księcia Adama Czartoryskiego, hr. Tadeusza Czackiego i Hugona Kołłątaja – powstało słynne Liceum Krzemienieckie, zwane niegdyś Atenami Wołyńskimi. W czasach istnienia tej szkoły Krzemieniec osiągnął szczyt rozwoju społeczno-kulturalnego.

Jednym z najsłynniejszych uczniów Liceum był Juliusz Słowacki – polski poeta doby romantyzmu, wybitny dramaturg i epistolograf. Obok Mickiewicza i Krasińskiego określany jako jeden z Wieszczów Narodowych.

Słowacki przyszedł na świat 4 września 1809 roku w Krzemieńcu, w nieistniejącym dziś domu przy ulicy Ogrodowej, zajmowanym przez jego dziadków, Teodora Januszewskiego i jego małżonkę Aleksandrę z Dumanowskich Januszewską. W miejscu zburzonego domu znajduje się marmurowa płyta, upamiętniająca miejsce narodzin poety. Nie jest to jedyne miejsce, związane z naszym wielkim twórcą.

Przy ulicy Słowackiego 16, w dworcu wybudowanym przez Euzebiusza Słowackiego, ojca poety, znajduje się dziś Muzeum Juliusza Słowackiego, otwarte w 2004 roku. W kościele katolickim, przy ulicy Szerokiej (obecnie T. Szewczyki), znajduje się rzeźba autorstwa Wacława Szymanowskiego, przedstawiająca siedzącą postać Słowackiego i stojącego za nim skrzydlatego Geniusza. Imię poety nosi także tutejsza Biblioteka Miejska, Chór Kameralny, działający przy Instytucie Pedagogicznym, a także Skalki położone między górą Osowicą a Zgniłym Jeziorem.

W 1991 roku powstało w Krzemieńcu Towarzystwo Odrodzenia Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego, skupiające Polaków, mieszkających w Krzemieńcu.

Członkowie Towarzystwa wspólnie obchodzą święta narodowe, dbają o to, aby młodsze pokolenia nie zapomniały ojczyźnej historii i swoich korzeni. Stąd liczne spotkania wynikające nie tylko z obowiązku, ale także z potrzeby serca. Tradycją już stało się coroczne organizowanie konkursu recytatorskiego pod hasłem «Anioł Ognisty Wołynia», poświęconego poezji Juliusza Słowackiego, patrona Towarzystwa.

20 października 2013 roku w siedzibie Muzeum Słowackiego, po raz siedemnasty odbył się ten wyjątkowy konkurs. Udział w nim wzięły dzieci i młodzież okolicznych szkół w wieku od 8 do 16 lat. Szkołę Sobotnio-Niedzielną przy Towarzystwie reprezentowała liczna grupa uczniów, chcących przedstawić nie tylko swoje umiejętności recytatorskie, ale także pochwalić się piękną polszczyzną, «szlifowaną» na lekcjach w polskiej szkółce. Rywalizacja odbywała się w obrębie czterech grup wiekowych. Uczestnicy prezentowali po dwa wiersze Wieszcza, jeden w języku polskim, drugi w ukraińskim. Jury w składzie: Jan Moroziuk – Prezes Towarzystwa, Nadia Zalubowska, Jana Borkowska i Urszula Oberda, wyłoniło laureatów. Miejsca I otrzymali: Jana Szyrma – 8 lat, Nadia Prokopowicz – 14 lat, Ina Dubczak – 15 lat, Natalia Żurawłowa – 16 lat. Miejsca II: Anhelina Tunicka – 10 lat, Paweł Dediu – 13 lat, Nadia Kondratiuk – 15 lat. Miejsca III: Diana Sawczuk – 15 lat, Weronika Kamińska – 15 lat. Laureaci zostali nagrodzeni dyplomami oraz nagrodami książkowymi.

Dzięki takim inicjatywom i ideom, pamięć o naszej przeszłości i wybitnych kreatorach polskiego dziedzictwa narodowego, trwać będzie po wsze czasy.

Urszula OBERDA

Саме тут 1 жовтня 1805 року, завдяки зусиллям князя Адама Чарторийського, графа Тадеуша Чацького і Гуго Коллонтая, виник відомий Кременецький ліцей, який колись називали Волинськими Афінами. За часів існування цього навчального закладу Кременець досяг вершин суспільно-культурного розвитку.

Одним із найзнаменитіших учнів ліцею був Юліуш Словацький – польський поет доби романтизму, видатний драматург і епістолограф. Його, поряд із Міцкевичем і Красінським, називають одним із національних співців.

Словацький прийшов на світ 4 вересня 1809 року в Кременці в неіснуючому нині будинку по вулиці Садовій, у якому жили його дідусь та бабуся – Теодор та Александра Янушевські (бабуся – з роду Думановських). На місці зруйнованого будинку знаходиться нині мarmуrowa плита, яка увіковічує місце, де народився поет. Це єдине місце, пов'язане з великим творцем.

По вулиці Словацького, 16, у невеликій садибі, яку побудував батько поета, Евзебій Словацький, знаходиться нині Музей Юліуша Словацького, відкритий у 2004 році. У католицькій церкві по вул. Широкий (нині – Тараса Шевченка), знаходиться скульптура авторства Вацлава Шимановського, яка представляє Словацького, що сидить, та крилатого Генія, який стоїть за ним. Ім'я поета носить також Кременецька міська бібліотека, Камерний хор, що діє при Кременецькому обласному гуманітарно-педагогічному інституті, а також скелі, що розташовані між горою Осовиця та Гнилим озером.

У 1991 році в Кременці виникло Товариство відродження польської культури ім. Юліуша Словацького, яке об'єднує поетів, що мешкають у Кременці. Члени то-

вариства спільно відзначають національні свята, дбають про те, щоб молодше покоління не забуло рідної історії та своїх коренів. Тому тут часто відбуваються зустрічі, які організовують не лише з огляду на обов'язок, але й за потребою серця. Традиційним уже став щорічний декламаторський конкурс під девізом «Вогнистий Ангел Волині», присвячений поезії Юліуша Словацького, який є патроном товариства.

20 жовтня 2013 року в Музеї Словацького сімнадцятий раз відбувся цей винятковий конкурс. Участь у ньому взяли діти та молодь з навколишніх шкіл у віці від 8 до 16 років. Суботньо-недільну школу, що діє при Товаристві, представляла численна група учнів, які не тільки демонстрували свої декламаторські вміння, але й могли похвалитися прекрасною польською мовою, «відшліфованою» на уроках у польській школі. На конкурсі були представлені чотири вікові групи. Учасники демонстрували по два вірші Словацького, один польською мовою, другий – українською. Журі, до складу якого увійшли голова Товариства відродження польської культури ім. Юліуша Словацького Іван Морозюк, Надія Залубовська, Яна Борковська і Уршула Оберда, вибрало лауреатів. Перше місце отримали: Яна Ширма (8 років), Надія Прокопович (14 років), Інна Дубчак (15 років), Наталя Журавльова (16 років). Друге місце: Ангеліна Туніцка (10 років), Павло Дедю (13 років), Надія Кондратюк (15 років). Третє місце: Діана Савчук (15 років), Вероніка Камінська (15 років). Лауреатів нагородили дипломами та книжками.

Завдяки таким ініціативам та ідеям, пам'ять про наше минуле і видатних творців польської національної спадщини триватиме протягом віків.

Уршула ОБЕРДА

Polska już nie taka tajemnicza... Уже не така таємнича Польща...

W dniu 11 października 2013 r. w Sobotniej Szkole Języka Polskiego działającej przy Towarzystwie Kultury Polskiej im. W. S. Reymonta w Równem przeprowadzono szkolne eliminacje konkursu «Polska bez tajemnic».

Powyższy konkurs organizowany był przez Wielkopolskie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Stowarzyszenie Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu.

Test konkursu zawierał 50 pytań z zakresu szeroko rozumianej kultury Polski. Znalazły się w nim wcale niełatwe zagadnienia dotyczące znajomości literatury, geografii, historii, historii sztuki.

Przez etap szkolny zwycięsko przeszła Anna Daniluk, uzyskując 37,6 pkt. Tym samym zakwalifikowała się do etapu centralnego, który odbędzie się w Łucku w dniach 8-10 listopada 2013 r.

Serdecznie Ani gratulujemy i życzymy powodzenia w dalszych eliminacjach.

Barbara DZIURKOWSKA, koordynator etapu szkolnego

11 жовтня 2013 р. у суботній школі польської мови, яка діє при Товаристві польської культури ім. Владислава Реймонта в Рівному, проведено шкільний відбір на конкурс «Польща без таємниць».

Цей конкурс організували Великопольське товариство розвитку сільських територій і Товариство польської культури на Волині ім. Еви Фелінської.

Тест конкурсу містив 50 запитань про культуру Польщі у широкому розумінні цього слова. До нього вміщено нелегкі завдання про польську літературу, географію, історію, історію мистецтва.

На шкільному етапі перемогла Анна Данилюк, отримавши 37,6 балів. Таким чином, вона пройшла до головного етапу конкурсу, який буде проведений у Луцьку 8-10 листопада 2013 р.

Щиро вітаємо Аню і бажаємо їй успіху в подальших етапах конкурсу.

Барбара ДЗЮРКОВСЬКА, координатор шкільного конкурсу

22 жовтня у Волинській облдержадміністрації відбулася зустріч представників українських громадських організацій із Польщі, Білорусі та України.

22 października w Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej odbyło się spotkanie przedstawicieli ukraińskich organizacji społecznych z Polski, Białorusi i Ukrainy.

У Луцьку створять Центр реінтеграції бездомних осіб, який буде розрахований на 40 місць. Бюджет проекту становить 1 млн. 80 тис. грн.

W Łucku utworzą Ośrodek Reintegracji Społecznej Osób Bezdomnych na 40 miejsc. Budżet projektu wynosi 1 mln 80 tys. hrywien.

На радіостанції «Луцьк», із нагоди Дня білої тростини, передачі вели незрячі діти. Таку акцію радіостанція організовує втретє. Раніше ведучими власних проєктів ставала молодь.

Na stacji radiowej «Łuck» z okazji Dnia Białej Laski audycje prowadziły niewidome dzieci. Rozgłosiła już dwa razy zorganizowała podobne akcje. Wcześniej własne projekty radiowe realizowała niewidoma młodzież.

Луцька міська рада має намір орендувати майже 9 гектарів землі біля села Брище для облаштування полігону для сміття і його сортування.

Łucka Rada Miejska zamierza dzierżawić około 9 hektarów ziemi niedaleko wsi Brzyszcze dla składowania odpadów oraz ich segregowania.

Гуцанська сільська рада Любомльського району та польські гміни Лешновоце, Дорогуськ, Войславце і Жмудж реалізують проєкт «Польсько-українська співпраця зі сприяння розвитку туризму на прикордонній території».

Gmina Huszcza w rejonie lubomelskim i polskie gminy Leśnowice, Dorohusk, Wojsławice i Żmudź realizują projekt «Współpraca polsko-ukraińska na rzecz rozwoju turystyki na obszarze transgranicznym».

Волинська область протягом трьох років отримала від держави 70 млн грн на програмні заходи, – повідомив заступник голови облдержадміністрації Віталій Карпук.

Obwód wołyński w ciągu trzech lat otrzymał od państwa 70 mln hrywien na przeprowadzenie działań prze-ciwpowodziowych – poinformował zastępca przewodniczącego Obwodowej Administracji Państwowej Witalij Karpiuk.

35 lat od wyboru Papieża Polaka 35 років тому поляка вибрали Папою

16 października 1978 roku cały Świat, cały Kościół i wszyscy Polacy, mogli usłyszeć nieprawdopodobną wiadomość: Mamy Papieża. Został nim Kardynał Karol Wojtyła z Krakowa.

Ta informacja wywołała olbrzymie poruszenie i różne reakcje mediów i rządów w świecie. Dla bloku państw komunistycznych, na czele z ZSRR był to potężny cios, dla kierownictwa Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, wielki szok, który ostatecznie został skwitowany słowami jednego z polskich komunistów: «... lepszy Wojtyła, jako Papież tam, niż jako Prymas tu». Słynny dysydent Vaclav Havel, późniejszy prezydent Czech, opowiadał o wielkiej radości i nadziei, że wybrano na Papieża człowieka «zza żelaznej kurtyny» i że «instynktownie czuliśmy, że jest to olbrzymie wsparcie dla wszystkich ludzi kochających wolność, a żyjących w świecie komunistycznym».

Pamiętam i ja tamtą radość i wielkie niedowierzanie wśród studentów i znajomych. Pytaliśmy siebie nawzajem, czy to prawda? A może to jakaś polityczna gra... Wszak to były czasy utrudnionego dostępu do wszelkich informacji. Z perspektywy lat uważam, że miałam wielkie szczęście, że przyszło mi żyć w okresie, kiedy Papieżem był Polak. Byłam świadkiem wielu historycznych wydarzeń. Pamiętam to wielkie jednoczenie się Polaków podczas pierwszej pielgrzymki Ojca Świętego do Polski w 1979 roku, kiedy mimo nieprzychylności i propagandy władz, ludzie gromadzili się wokół papieża, zaczęli się liczyć, zobaczyli

ile ich naprawdę jest, poculi się zjednoczeni i mocni, a słowa Papieża; «Wołam ja, syn polskiej ziemi, a zarazem ja, Jan Paweł II, papież, wołam z wami wszystkimi: Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój! I odmieni oblicze ziemi. Tej ziemi!», zapadały głęboko w pamięć każdego i nie było już od procesu wolnościowego żadnego odwrotu.

Mija 35 lat od wyboru Karola Wojtyły na Papieża. Wielki pisarz rosyjski, autor «Archipelagu Gułag», wygnany z własnej ojczyzny przez władze radzieckie, powiedział po słynnym konklawe z 16 października 1978 roku, że wybór Papieża Wojtyły, to jedyna dobra rzecz, jaka wydarzyła się ludzkości dwudziestego wieku.

Odnosi się wrażenie, że od 2005 roku, zabrakło w życiu Polaków autorytetu, kogoś kto by nas dalej prowadził. Bóg daje ludziom zawsze hojnie i z nadmiarem, ale człowiek ułomny i zapatrzone tylko w siebie, nie potrafi dostrzec, ani uszanować tego bogactwa. Nie szanujemy nauk, nie szanujemy siebie i nie szanujemy drugiego człowieka. Trzeba więc ważyć świat i codzienność, w których przyszło nam żyć, mając na uwadze, że kiedy jest się czegoś świadkiem, to należy dać tego świadectwo. A świadectwo nauki Jana Pawła II było proste – wiara i szacunek do drugiego człowieka.

Jadwiga DEMCZUK

16 жовтня 1978 року весь світ, уся Церква і всі поляки почули неймовірну новину: обрано Папу. Ним став кардинал Кароль Войтила із Кракова.

Ця новина викликала величезне зворушення та різні реакції засобів масової інформації й урядів у всьому світі. Для комуністичного блоку на чолі з СРСР це був потужний удар, для керівництва Польської об'єднаної робітничої партії – великий шок, який остаточно підсумували слова одного з польських комуністів: «... хай краще Войтила буде Папою там, ніж примасом тут». Відомий дисидент Вацлав Гавел, який згодом став президентом Чехії, розповідав про велику радість і надію, що з'явилася з огляду на вибір Папи з-за «залізної завіси», і про те, що ми «інстинктивно відчували, що це величезна підтримка для всіх людей, які люблять свободу, але живуть у комуністичному світі».

Я пам'ятаю і цю неймовірну радість, і велику недовіру серед студентів і знайомих. Ми питали один одного, чи це правда? А може, це якась політична гра... Зрештою, це був час ускладненого доступу до будь-якої інформації. Озираючись назад із перспективи років, я думаю, що мені дуже пощастило, що я жила у той час, коли Папою був поляк. Я була свідком багатьох історичних подій. Пам'ятаю це велике єднання поляків під час першого паломництва Папи Римського до Польщі в 1979 році. Попри ворожість і пропаганду влади, люди об'єднувалися навколо Папи, почали рахувати, скільки їх насправді є, від-

чували єдність та силу. «Закликаю я, син польської землі, а водночас я, Ян Павло II, Папа, закликаю з усіма Вами: Нехай зійде Дух Твій! Нехай зійде Дух Твій! І змінить обличчя землі. Цієї землі!» – ці слова Папи глибоко западали у пам'ять кожного і тоді від процесу визволення ми вже не могли відмовитися.

Минуло 35 років із моменту обрання Кароля Войтили Папою. Вигнаний зі своєї батьківщини радянською владою великий російський письменник, автор «Архіпелагу ГУЛАГ», після відомого конклаву, який відбувся 16 жовтня 1978 року, сказав, що вибір Кароля Войтили Папою був єдиною доброю подією, яка випала на долю людства у двадцятому столітті.

Складається враження, що з 2005 року в житті поляків не вистачає авторитету, когось, хто зможе повести нас далі. Бог завжди дає людям блага щедро і в надлишку, але людина, обтяжена вадами, зайнята самомилюванням, не може ані помітити, ані шанувати це багатство. Ми не поважаємо вчення, не поважаємо себе і не поважаємо іншу людину. Потрібно спостерігати за світом і реаліями, в яких нам випало жити. Потрібно пам'ятати, що коли ми стаємо свідком чогось, ми повинні нести це у світ. А суть того, що проповідував Ян Павло II, була проста – віра і повага до іншої людини.

Ядвіга DEMCZUK

Robotnik w winnicy Miłosierdzia

Робітник у виноградарстві милосердя

Dobroczyńca Baltazar Tyszka w XVII w. założył w Łucku szpital dla ubogich, słabych i chorych i został fundatorem klasztoru Bonifratrów.

Благодійник Балтазар Тишка в XVII ст. заснував у Луцьку лікарню для бідних, німеччин і хворих та став фундатором монастиря боніфратів.

Jeszcze w młodości, kiedy Baltazar Tyszka zaczynał posługę kapłańską, przechodził on obok katedry Św. Trójcy w Łucku, której kopuły wznosiły się obok Zamku Lubarta i zobaczył przy ogrodzeniu, obok bramy chorego i nieszczęsnego żebraka. Jak on mógł wtedy pomóc? Przyniósł chleba i wody, aby ten chociaż trochę się pokrzepił. Biedak zaczął się za niego tak żarliwie modlić do Boga, aż się młodemu kapłanowi wydało, że w duszy tego nieszczęsnego naprawdę mieszka Jezus Chrystus.

Baltazar wszedł do katedry i długo modlił się za wszystkich ubogich, nieszczęsnych, aż poczuł, że Bóg zasiał w jego duszy ziarno miłości do bliźniego i pragnienie pomagania biednym. Z tego ziarna, za łaską Bożą wyrosły później hojne plony. Kiedy ksiądz w latach 1620 stał się znany i szanowanym kapłanem na Wołyniu, kanonikiem kapituły łuckiej, udało mu się zrealizować swoje życiowe powołanie. Postanowił założyć szpital dla ubogich, słabych i chorych.

W założeniu zakładu charytatywnego pomogli mu wołyńscy magnaci Jan-Kazimierz Pac z żoną Heleną i Michał Myszkowski, a pan Karol Korecki podarował dla tych celów dworek w Łucku przy ulicy Żydowskiej. Właśnie w tym budynku był zlokalizowany szpital, w którym mogli przebywać ludzie różnych wyznań, wieku i stanu, wszyscy potrzebujący pomocy, którym brakowało kosztów na leczenie.

Wszystkie fundusze, przekazane przez magnatów kanonikowi i zyski ze wsi, kierował on na akcje dobroczynne, pomoc osobom nieszczęsnym i ubogim. W zamian on prosił tylko o jedno – aby ludzie przebywający w szpitalu, za czasów jego życia i po śmierci

modlili się i błagali Pana Boga o odpuszczenie jego grzechów i grzechów wszystkich ludzi. Szczególnie należało się modlić za tych, którzy nie czują skruchy przed Panem, żeby On ich wyprowadził na prawdziwe drogi, a także za zmarłych, których dusze są w czyśćcu i przede wszystkim za tych, którzy nie mają rodziny, za zaginionych w czasie wojny, w drodze, na wódzie i w więzieniu, skazanych przez sądy na karę śmierci, za wszystkich, którzy staną przed Bożą sprawiedliwością z nadzieją na miłosierdzie.

Baltazar Tyszka również był fundatorem klasztoru Bonifratrów. Głównym zadaniem tego zgromadzenia zakonnego była opieka nad chorymi. Teren przy ulicy Zamkowej, według starań Baltazara Tyszki, został przekazany biskupowi łuckiemu i na nim był wybudowany klasztor Bonifratrów. Kapłan-dobroczyńca podarował dwór ze szpitalem zakonowi Bonifratrów i mnisi zaczęli opiekować się ubogimi przebywającymi w zakładzie. A trochę później, z inicjatywy dobroczyńcy, zostało założone Jezuickie Bractwo Miłosierdzia.

Tak oto dobrym, mądrym i hojnym był kapłan Baltazar Tyszka. Żył długo, a swoje dzieło przekazał jako dziedzictwo swoim uczniom, których nazywał «młodszymi robotnikami w winnicy Miłosierdzia».

Przed śmiercią spisał testament, w którym cały swój majątek przekazał szpitalowi dla bezdomnych, ubogich i nieszczęsnych chorych ludzi. Kiedy kanonik i wielki dobroczyńca umierał, szczerze modlił się o ich lepszy los i jemu wydawało się w ostatniej chwili, że do jego duszy też wszedł Jezus Chrystus.

Feodosij MANDZIUŁ

Ще в молодості, коли Балтазар Тишка став служити ксьондзом, проходив він якось біля Троїцького костелу в Луцьку, що височів своїми шпильастими куполами поблизу замку Любарта, і побачив під огорожею біля брами хворого і нещасного напівлежачого жебрака з простягнутою рукою. Чим міг допомогти тоді? Приніс хліба і води, щоб той хоч трохи підкріпився. А бідак став так пристрасно молитися за нього, аж здалося молодому священику, що в душі того нещасного справді є Ісус Христос.

Увійшов Балтазар до кафедрального храму, довго молився за всіх бідних, нещасних і відчув, що Бог посіяв у його душі насіння любові до ближнього та бажання допомагати нужденним. Те насіння благодатно проросло і дало потім щедрі плоди. Коли ксьондз у 1620-х роках став відомим й авторитетним священиком на Волині, каноніком Луцької капітули, вдалося йому здійснити своє життєве покликання. Вирішив він заснувати шпиталь для бідних, німеччин і хворих.

Заснувати благодійний заклад допомогли волинські поміщики-магнати Ян-Казимір Пац із дружиною Єленою та Михайло Мишка. А пан Кароль Корецький подарував двір у Луцьку на вулиці Жидівській. У тому домі й розмістили лікувальницю, в якій могли перебувати люди будь-якої віри, віку і стану, всі, хто потребував допомоги і не мав на те засобів.

Усі кошти, які переписали магнати каноніку, і доходи від сіл, він спрямував на благодійництво, допомогу нещасним і нужденним людям. А натомість просив лише одного, щоби люди, котрі перебува-

тимуть в шпиталі, як за його життя, так і після смерті молилися і благали Господа за відпущення його гріхів та гріхів усіх людей. Особливо за тих, що живуть нерозкаяними, щоб Господь їх напоумив, а також за померлих, чий душі затримані в чистилищі і передусім за тих, у кого нема родичів, загинувших на війнах, у дорозі, на водах, в ув'язненні і покараних на смерть судом, за всіх, що відповідатимуть перед Божою справедливістю, сподіваючись на милосердя.

Балтазар Тишка став також фундатором монастиря боніфратів. Цей монаший орден головною своєю місією вважав догляд за хворими. Земельна ділянка на вулиці Замковій стараннями каноніка Тишки перейшла у власність луцького єпископства і на ній був збудований боніфратський монастир. Священик-благодійник записав двір зі шпиталем ордену боніфратів і монахи стали опікуватися хворими і нещасними людьми, які перебували у тому закладі. А трохи пізніше з ініціативи благодійника було засновано єзуїтське братство милосердя.

Таким добрим, мудрим і щедрим був той священик Балтазар Тишка. Він прожив довге життя і свою справу заповів продовжувати учням, яких називав «молотками робітниками у виноградарстві милосердя».

Перед смертю написав заповіт, у якому всі свої маєтності передав шпиталю для бездомних, бідних і нездолених хворих людей. Коли канонік і великий благодійник помирав, то щиро молився за їх ліпшу долю, і здалося йому в останню мить, що і в його душу проник Ісус Христос.

Феодосій МАНДЗІУК

Pierwsze komunikacje rejonowe

Rozmowa na odległość nikogo dzisiaj nie dziwi. A jednak były kiedyś czasy, kiedy było to w życiu rzadkością. My, dzieci wojny, w latach 40-tych jeszcze bawiliśmy się w wojnę i korzystaliśmy z telefonów-zabawek, przeciągając mocny sznurek od rowu do rowu i wyobrażając, że prowadzimy rozmowę telefoniczną.

Aparat telefoniczny po raz pierwszy zobaczyliśmy w urzędzie gminnym. Widziałem, jak dorośli chwyтали słuchawkę telefonu i krzyczeli «halo», a na sąsiedniej wsi, w Trościańcu, na poczcie telefonistka pani Olchowicz łączyła abonentów. Telefonów, szczególnie na wsi, było bardzo mało. Minęło niespełna 50-60 lat i już minął szczyt telefonizacji, jak mijają czasy dzisiaj bardzo jeszcze potrzebnego radia przewodowego. Zaczęła zmniejszać się liczba telefonów stacjonarnych, chociaż i one teraz bardzo się różnią od tych, które miałem okazję widzieć w swoim życiu.

Jednak chodzi mi o coś innego – o początki telefonizacji na terenie obecnego rejonu kiwerczkiego. Materiały te odnalazłem w archiwum obwodowym (F.36, op. 9, dz. 5) – o stanie budowy sieci telefonicznej w powiecie łuckim w latach 1925-1926. Zwróciłem uwagę na nazwy miejscowości: Trościaniec, Sofijówka, Kiwerce. Od miasteczka Sofijówka, zniszczonego w czasie wojny, tracja telefoniczna o długości 25 km, rozciągała się do Trościańca i dalej do Kiwerca. Linia była czteroprzewodowa. Od Sofijówki prowadziła do Silna, a odtąd do Chołoneviczów. Kiwerce i Sofijówka połączone były także przez telegraf, a w Chołoneviczach były tylko przewody telefoniczne. Dalej sieć miała prowadzić do Derażnego (20 km), do którego powinna była sięgać też komunikacja telefoniczna z Ołyki.

Budowę zorganizowała Dyrekcja Poczty

i Telegrafów za wsparciem władz lokalnych. Były zaangażowane także koszty miejscowych ziemian (obecnie nazwano by ich sponsorami). Tak, od Sofijówki do Kiwerca zamocowano 260 słupów, wydzielono furmanki i po 60 złotych na budowę kilometra sieci telefonicznej, a na całą sieć wydano 1320 złotych.

Na budowę komunikacji telefonicznej z Silnem (7 km) ordynacja Radziwiłłów w Olyce wydała bezpłatnie 140 słupów, do akcji dołączono też gminę silnieńską, posterunku policji w Sofijówce.

Właściciele majątków (a to przede wszystkim oni potrzebowali komunikacji telefonicznej) dołączyli się do sprawy telefonizacji: Henryk Vern z Chołoneviczów ofiarował słupy na 8 km sieci, Michał Kyrylenko z Żurawicz – 50 słupów, a resztę starostwo łuckie miało nadzieję dostać od Radziwiłła (Ołyka) i innych właścicieli majątków. Budowa była prowadzona przede wszystkim w sposób gospodarczy, ze stosowaniem szarwarku, czyli obywatelskiego obowiązku utrzymania dróg, mostów, tam.

Gminy wydawały również koszty na kupowanie drutu, izolacji, wynagrodzenia dla fachowców. Na każdy kilometr wydawano, na przykład: 140 złotych na izolację i 60 złotych płacono fachowcom. Pod koniec 1925 roku w tym celu wydano 3800 złotych. Postęp wymagał wydatków, które, jak pokazał czas, były uzasadnione.

Walerian TYNCZUK

Перші проводи над районом

Розмовою на відстані сьогодні нікого не здивуєш. А був же час, коли в житті це була дивина. Ми, діти війни, у 40-х роках ще гралися у війну і водночас пробували при цьому застосовувати іграшкові телефони, протягнувши міцний шнур з окопу в окоп і уявляючи, що ведемо телефонну розмову

Телефонний апарат ми вперше побачили в сільській раді. Бачив я, як дорослі крутили ручку апарата і кричали «алло», а в сусідньому селі, в Тросянці, на пошті телефоністка пані Ольхович з'єднувала абонентів. Телефонів, особливо в селах, були одиниці. Минуло якихось 50-60 років і пік телефонізації вже пройшов, як минають часи такого ще потрібного нині проводового радіо. Почалося скорочення мережі стаціонарних телефонів, хоч і вони вже далеко не ті, які доводилося бачити на своєму віку.

Але я про інше – про початки телефонізації території нинішнього Ківерцівського району. На такі матеріали я натрапив в обласному архіві (Ф.36, оп. 9, спр. 5) – про стан будівництва телефонної мережі в Луцькому повіті, датовані 1925-1926 роками. Мою увагу привернули назви населених пунктів: Тросянець, Софіївка, Ківерці. Від містечка Софіївка, знищеного у війну, лінія зв'язку довжиною 25 км тягнулася до Тросянця і далі на Ківерці. Лінія ця була чотирипровідною. Від Софіївки вона мала йти на Сильно, а звідти – на Холоневичі. Ківерці та Софіївка сполучалися при цьому й телеграфом, а до Холоневич був лише телефон. Звідти мережа мала бути продовжена до Деражного (20 км), куди повинна була сягнути й телефонна гілка з Олики.

Будівництво здійснювалося силами Дирекції пошт і телеграфів, але не без

участі місцевої влади. Залучалися також кошти місцевих землевласників (тепер їх називали би спонсорами). Так, від Софіївки до Ківерців виділялося 260 стовпів, фурманки, по 60 злотих на будівництво кілометра лінії, а отже на всю лінію – 1320 злотих.

На прокладання лінії до Сильна (7 км) Олицька ординація Радзивіла відпускала безкоштовно 140 стовпів, залучалися можливості Сильненської гміни, поліцейського posterunku в Софіївці.

Власники маєтків (а їм телефонний зв'язок був потрібний у першу чергу) не стояли осторонь телефонізації: холоневичький, Генріх Верн, давав стовпів на 8 км лінії, журавицький, Михайло Кириленко, – 50 стовпів, а на решту Луцьке староство сподівалося домовитися з Радзивілом (Олика) та з іншими власниками маєтків. Будівництво здійснювалося в основному господарським способом з використанням шарварку, тобто громадської повинності по ремонту шляхів, мостів, гребель.

Гірни виділяли також гроші на придбання дроту, ізоляторів, оплату роботи фахівців. На кожен кілометр потрібно було витратити, наприклад, 140 злотих на ізолятори і 60 злотих заплатити фахівцям. До кінця 1925 року на це було спрямовано 3800 злотих. Прогрес вимагав затрат, які, як показав час, були виправданими.

Валеріан ТИНЧУК

Informacje Lubelskie

Decyzją Urzędu Lotnictwa Cywilnego w Warszawie lądowisko w Depułtyczach Królewskich otrzymało status lotniska. Kolejnym krokiem ma być wybudowanie betonowego pasa startowego. Teren należy do Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie. Rektor uczelni prof. dr Józef Zając, który jest jednocześnie senatorem, od dawna zapowiadał wybudowanie tego lotniska. Wówczas nikt w tę zapowiedź nie wierzył, teraz jest to już postanowione na szczelbu centralnym. Lubelszczyzna ma Port Lotniczy «Lublin» z lotniskiem w Świdniku, lądowisko w Mokrem koło Zamościa i obecnie lądowisko z perspektywą utworzenia lotniska w Depułtyczach Królewskich koło Chełma. Tu już postanowiono, że nie można wybudować żadnego wysokiego domu lub innego wysokiego obiektu, który by zagrażał samolotom. Teraz będzie budowany betonowy pas startowy o długości 1700 metrów i szerokości 36 metrów. Na jego budowę przeznaczy się ok. 15 mln złotych. Planuje się organizowanie jednodniowych wycieczek. Samolot mógłby zabierać na pokład 34 osoby. Samoloty miałyby startować rano, by wracać z powrotem tego samego dnia po południu. A wycieczki planowane są do Paryża, Berlina, Pragi. Planuje się wybudowanie pasa w okresie roku.

Dwóm nieodpowiedzialnym tureckim studentom Politechniki Lubelskiej grozi wydalenie z uczelni, a także kara pozbawienia wolności do lat trzech. Jeden Turek przed Pomnikiem Obozu Śmierci na Majdanku pozdrawiał przybyszów faszystowskim gestem przez wyciągnięcie prawej ręki, a drugi robił mu zdjęcia. Widzieli to członkowie wycieczki z Izraela i od razu zawiadomili policję. Studenci tureccy zostali zatrzymani do dyspozycji prokuratora.

Lublin ma kolejną umowę partnerską polsko-ukraińską – z miastem Winnica. Dotąd te miasta utrzymywały więzi w zakresie współpracy wyższych uczelni. Obecnie umowę rozszerzy partnerstwo na całą aglomerację miejską. Dla Lublina jest to szósty partner z Ukrainy. W sumie Lublin podpisał umowy z 22 miastami partnerskimi w różnych krajach.

W Lubelskiem podczas hitlerowskiej okupacji w latach 40-tych ubiegłego stulecia było kilka Obozów Śmierci. Największy Majdanek, ale także Bełżec, Sobibór, Poniatowa. Zginęły w nich dziesiątki tysięcy ludzi, głównie Żydzi, Polacy, Rosjanie. W Sobiborze więźniowie nie wytrzymali nerwowego napięcia, ustawicznej groźby śmierci, i spontanicznie aczkolwiek bez większych szans, zorganizowali powstanie. Bunt wybuchł 14 października 1943 roku. Podczas walk na polach minowych otaczających obóz zginęło 80 więźniów. Uciec zdołało 300, ale większość z nich Niemcy schwytali podczas pościgu i zamordowali. W 70. rocznicę pamiętnego powstania w Sobiborze nieliczni już żyjący byli więźniowie tego obozu śmierci, spotkali się w miejscu byłego obozu. Filip Białowicz, Tomasz Blatt, Jules Schelvis spisali po wojnie swoje przeżycia w obozie Sobibór. Książki stały się cennym źródłem wiedzy o tym hitlerowskim obozie zagłady. W trakcie spotkania złożono projekt, by powstało tu Muzeum Pamięci. Na uroczystości do Sobiboru przyjechali przedstawiciele kilku państw, których obywatelami byli więźniami Sobiboru.

Uroczyscie obchodzono w Polsce Dzień Papieski, czyli Dzień Błogosławionego Papieża Polaka Jana Pawła II. Odprawiano w tym dniu uroczyste nabożeństwa, wolontariusze zbierali pieniądze na «Żywy Pomnik» Papieża, czyli na fundusz stypendialny papieski dla nieemożliwej młodzieży. Obecnie stypendium papieskie otrzymuje w Polsce 2,5 tys. uczniów gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów. Tylko w Lublinie z tego stypendium korzysta 70 młodych ludzi, którzy miesięcznie otrzymują od 300 do 500 złotych.

21 ton niepotrzebnych gazet i książek zostało w Lublinie wymienionych na blisko 5 tysięcy sadzonek drzewek. Była to niedzielna akcja «Sadzonki za makulaturę». Lublinianie otrzymywali do zasadzenia sadzonki sosny, modrzewia, dębu i innych drzew, aby zasadzić je teraz właśnie jesienią przed swymi domami, w przydomowych ogrodach i ogródkach, na działkach. Przypuszczalnie akcja będzie jeszcze powtórzona, bo Lublinianie przynieśli więcej makulatury, aniżeli było do zamiany sadzonek drzew.

W Lublinie jest restauracja «Łwów» serwująca potrawy ukraińskie. Istnieje od kilku lat, ale swój okres prosperity przeżywa obecnie. Coraz więcej osób chodzi do niej, aby zasmakować kuchni ukraińskiej. «Przekąski Kozaka» zdobyły sobie wielu amatorów. Często na stole «królują» zupa «Solanka», a także danie z kociołka pod nazwą «Dniestr», czyli cieszka się cięcieliną z pieczarkami, w specjalnym sosie. Smakowite są «Kruczenki», czyli mięso wieprzowe z chrzanem i cebulką. Dodatek to sałatka i ogórek. Są również «Manty Kozackie», czyli mięso wieprzowe faszerowane z masłem, pomidorem oraz czerwoną cebulą. Popularne są również «Cebulniki», czyli racuszki z ziemniaków i cebuli. Deser stanowi kawa «Łwowska Turka» z cynamonem i koniakiem». Lubelska restauracja «Łwów» pomogła wydatnie Lublinianom i liczny turystom przybliżyć ukraińskie smakowitości.

W Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 4 w Lublinie wykonuje się rocznie 16 tysięcy zabiegów operacyjnych. Dotąd odbywały się one w trakcie operacyjnym, który ma już 50 lat i nie spełnia już wymaganych norm. Dlatego też oddany został obecnie nowy, samodzielny trakt operacyjny, który zajmuje 8,5 tysiąca metrów kwadratowych powierzchni, mieści 12 sal operacyjnych. Koszt budowy bloku wraz z wyposażeniem wyniósł 54 miliony złotych. Fundusze przekazało Ministerstwo Zdrowia, Unia Europejska i częściowo szpital.

Z linii montażowej lubelskiego Ursusa zaczęły zjeżdżać nowe ciągniki o dużej mocy 150 Koni Mechanicznych. Ciągnik posiada sześciocylindrowy silnik, kabina jest przestronna i klimatyzowana. Ursus ma cztery zakłady produkcyjne: w Lublinie, Dobrym Mieście koło Olsztyna, Biedaszkach Małych koło Kętrzyna i Opalenicy.

Люблінська інформація

Рішенням Управління цивільної авіації у Варшаві злітно-посадковий майданчик в Депультичах Крулевських отримав статус аеродрому. Черговим кроком має стати будівництво тут бетонної startової смуги. Територія належить Державній вищій професійній школі в Холмі. Ректор навчального закладу професор Юзеф Зайонц, котрий одночасно є сенатором, віддавна говорив про будівництво цього аеродрому. Щоправда, ніхто таким заявам не вірив, нині ж існує постанова на вищому рівні. Люблінщина вже має аеропорт «Люблін» у Свідніку, злітно-посадковий майданчик у Мокрому під Замостем і нинішній злітно-посадковий майданчик із перспективою створення аеродрому в Депультичах Крулевських біля Холма. Тут уже прийняли рішення про заборону будівництва високих будинків чи інших високих об'єктів, які б могли перешкоджати літакам. Зараз буде споруджуватися бетонна startова смуга завдовжки 1700 метрів і шириною 36 метрів. На її будівництво призначено близько 15 млн злотих. У планах – організація одноденних вильотів. Літак міг би забирати на борт 34 особи. Літаки стартували б уранці, щоб повертатися назад у той же день після обіду. Плануються подорожі до Парижа, Берліна, Праги. Спорудження смуги може тривати близько одного року.

Двом безвідповідальним турецьким студентам із Люблінської політехніки загрожує відрахування з навчального закладу, а також покарання позбавленням волі до трьох років. Один турок перед Пам'ятником концентраційного табору смерті в Майданеку вітав відвідувачів фашистським жестом у формі витягнутої руки, а другий його фотографував. Це побачили учасники екскурсії з Ізраїлю й одразу повідомили про це поліцію. Турецьких студентів затримано. Справою зайнялася прокуратура.

Люблін підписав черговий партнерський польсько-український договір – із містом Вінниця. До цього міста підтримували зв'язок завдяки співпраці вищих навчальних закладів. Нині договір розширить співпрацю на всю міську агломерацію. Для Любліна це шостий партнер з України. Загалом Люблін підписав договори із 22 партнерськими містами з різних країн світу.

На Люблінщині під час гітлерівської окупації в 40-х роках минулого століття було кілька концентраційних таборів смерті. Найбільший – Майданек, але були також Белжець, Собібор, Понятова. У них загинули десятки тисяч людей, переважно євреїв, поляків та росіян. У Собіборі в'язні не витримували нервової напруги, постійної смертельної загрози і спонтанно, без будь-яких шансів на успіх, організували повстання. Бунт спалахнув 14 жовтня 1943 року. Під час боротьби на мінних полях, що оточували табір, загинуло 80 в'язнів. Утекти вдалося 300 особам, проте більшість із них німці схопили під час переслідування і вбили. У 70-у річницю повстання в Собіборі нечисленні, ще живі колишні в'язні табору смерті зустрілися на місці, де він колись був розташований. Філіп Бялович, Томаш Блятт, Джулєс Шелвіс описали після війни свою долю в Собіборі. Книжки стали цінним джерелом знань про нацистський концентраційний табір. Під час зустрічі було обговорено проект, у результаті якого тут з'явився би Музей пам'яті. На урочистості до Собібору приїхали представники кількох країн, громадяни яких були в'язнями цього концтабору.

У Польщі урочисто відзначено День Папи, тобто День блаженного Яна Павла II. У цей день відбулися урочисті богослужіння, волонтери збирали гроші на «Живий пам'ятник» Папі, тобто на стипендійний папський фонд для незаможної молоді. Нині папську стипендію отримує в Польщі 2,5 тисячі учнів гімназій, післягімназійних шкіл та студентів. Тільки в Любліні цією стипендією користується 70 молодих людей, які щомісяця отримують від 300 до 500 злотих.

21 тонну непотрібних газет і книжок було поміняно в Любліні на приблизно 5 тисяч саджанців дерев. Це була недільна акція «Саджанці за макулатуру». Любліняни отримували саджанці сосен, модрина, дуба та інших дерев, щоб засадити їх восени перед власними будинками, у садах та на дачах. Очікується, що акція повториться, оскільки любліняни принесли на обмін більше макулатури, ніж було саджанців дерев.

У Любліні є ресторан «Львів», де готують українські страви. Він існує вже кілька років, але свій час розквіту переживає саме нині. Усе більше осіб відвідує його, щоб посмакувати українською кухнею. «Закуска козака» завоювала чимало прихильників. Часто на столі «розкошує» суп «Солянка», а також страва із котла під назвою «Дністер», тобто соковита телятина із печерицями у спеціальному соусі. Смаковитими є «Крученики», тобто свинина із хроном та цибулею. Додатками є салат і огірок. Є також «Козацькі манти», тобто свинина, фарширована маслом, помідором та червоною цибулею. Популярні також «Цибульники», тобто оладки із картоплі та цибулі. На десерт подають каву «Львівська турка із корицею та коньяком». Люблінський ресторан «Львів» прекрасно допомагає люблін'янам та численним туристам наблизити смак української їжі.

У Незалежній громадській клінічній лікарні №4 у Любліні щороку проводять 16 тисяч операцій. Донині вони відбувалися в операційному блоці, якому 50 років і який уже не відповідає необхідним нормам. З огляду на це, в лікарні було побудовано новий операційний блок площею 8,5 тис. квадратних метрів, де розмістилося 12 операційних залів. Вартість будівництва разом із обладнанням становить 54 мільйони злотих. Кошти надали Міністерство охорони здоров'я, Європейський Союз і частково сама лікарня.

Із виробничої лінії люблінського підприємства «Ursus» почали сходити нові трактори потужністю 150 кінських сил. Трактори обладнані шестициліндровими двигунами, мають просторі кабіни із кліматичними установками. «Ursus» має чотири виробничі підприємства: в Любліні, Доброму Місті біля Ольштина, Бедашках Малих біля Кентшина й Опалениці.

Polska prasa o Wschodzie

Польська преса про Схід

Rosja dyskryminuje imigrantów?

W Rosji dyskryminuje się imigrantów – twierdzą eksperci Amnesty International. Organizacja monitorująca przestrzeganie praw człowieka skrytykowała rosyjskie władze za masowe zatrzymywania imigrantów, do których doszło w ubiegłym tygodniu.

Policyjna akcja wyłapywania nielegalnych imigrantów rozpoczęła się w Moskwie po tym, gdy obywatel Azerbejdżanu śmiertelnie ugodził nożem mieszkańca dzielnicy Birulewo. W ubiegły poniedziałek do aresztów trafiło 1200 osób. Kolejne kilkaset zatrzymano we wtorek i środę. Ci, którzy nie mają zezwolenia na pracę w Rosji zostaną deportowani.

Siergiej Nikitin z rosyjskiego biura Amnesty International twierdzi, że działania policji są nielegalne i naruszają światowe normy związane z obroną praw człowieka. Nikitin zauważa, że w Rosji imigranci są ofiarami napaszc zwolenników ugrupowań nacjonalistycznych. Odnutowuje również gwałtowny wzrost ksenofobii wśród Rosjan. Innego zdania są rosyjscy nacjonałiści, którzy twierdzą że polityka władz wobec imigrantów jest zbyt liberalna.

Informacyjna Agencja Radiowa, 16 października 2013 roku

Росія дискримінує іммігрантів?

«У Росії дискримінують іммігрантів», – вважають експерти «Amnesty International». Організація, яка стежить за дотриманням прав людини, розкритикувала російську владу за масові арешти іммігрантів, які відбулися на минулому тижні.

Поліцейська акція затримання нелегальних іммігрантів розпочалася у Москві після того, як громадянин Азербайджану смертельно поранив ножом жителя мікрорайону Бі-рюльово. У минулий понеділок арештовано було 1200 осіб. Ще кілька сотень було затримано у вівторок та середу. Ті, котрі не мають дозволу на роботу в Росії, будуть депортовані.

Сергей Нікітін із російського офісу «Amnesty International» вважає, що дії поліції є нелегальними та порушують світові норми, пов’язані із захистом прав людини. Нікітін зауважує, що в Росії іммігранти є жертвами нападу прихильників націоналістичних угруповань. Також помічає стрімкий ріст ксенофобії серед росіян. Іншої думки російські націоналісти, які вважають, що політика влади щодо іммігрантів є занадто ліберальною.

Informacyjna Agencja Radiowa, 16 жовтня 2013 року

Біа́лору́с на szczycie Partnerstwa Wschodniego?

Prezydent Aleksander Łukaszenka zdecyduje o ewentualnym udziale białoruskiej delegacji w listopadowym szczycie Partnerstwa Wschodniego w Wilnie. Białoruski MSZ potwierdził fakt otrzymania przez oficjalny Mińsk zaproszenia do udziału w tym spotkaniu.

Rzecznik prasowy białoruskiego MSZ Andrej Sawinych stwierdził, że zaproszenie na szczyt, wystosowane do oficjalnego Mińska, jest takie samo jak wystosowane do innych państw Partnerstwa Wschodniego. Zaznaczył, że ma to ważne znaczenie, gdyż Białoruś zwraca uwagę na przestrzeganie zasady równości w zakresie współpracy w ramach Partnerstwa.

Według białoruskich mediów, zaproszenia do udziału w zaplanowanym na 28-29 listopada szczycie Partnerstwa Wschodniego w Wilnie przekazano również Armenii, Azerbejdżanowi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainie – a więc wszystkim państwom biorącym udział w programie Partnerstwa Wschodniego.

Rzeczpospolita, 16 października 2013 roku

Білорусь візьме участь у саміті Східного партнерства?

Президент Олександр Лукашенко прийме рішення про можливу участь білоруської делегації в листопадовому саміті Східного партнерства у Вільнюсі. Білоруське МЗС підтвердило факт отримання офіційним Мінськом запрошення взяти участь у цій зустрічі.

Прес-аташе МЗС Білорусі Андрій Савіних підтвердив, що запрошення на саміт, адресоване офіційному Мінську, є таким же, що й надіслане до інших держав Східного партнерства. Він зазначив, що це має велике значення, оскільки Білорусь звертає увагу на дотримання засад рівності у сфері співпраці в рамках партнерства.

Білоруські мас-медіа подають, що запрошення на запланований 28-29 листопада саміт Східного партнерства у Вільнюсі вислали також Вірменії, Азербайджану, Грузії, Молдові та Україні, а, отже, всім країнам, які беруть участь у програмі Східного партнерства.

Rzeczpospolita, 16 жовтня 2013 року

Komisja Europejska mówi Rosji NIE i chroni interes Polski

Chodzi o rozbudowę szerokotorowej kolei do Wiednia. Rosja zabiega o unijne dofinansowanie, ale go nie dostanie. Tak zapewnił w Tallinie komisarz do spraw transportu Siim Kallas.

Połączenie kolejowe z Rosji, przez Kazachstan, Ukrainę i Słowację do Austrii jest – jak argumentuje Warszawa – zagrożeniem dla jej interesów. Plany przewidują bowiem ominięcie Polski przy tranzycie towarów ze Wschodu. Moskwa w ostatnich miesiącach usilnie lobbowała w Brukseli i zabiegała o unijne pieniądze na tę inwestycję, bo jest ona kosztowna. Komisja Europejska do tej pory nieoficjalnie mówiła, że te plany jej się nie podobają. Teraz komisarz do spraw transportu stanowczo te plany odrzucił. «Jak można prosić europejskich podatników, by finansowali inwestycje ważne kraju spoza Unii».

Negatywnie o rozbudowie szerokiego toru z Rosji do Wiednia, z ominięciem Polski, wypowiadali się w Brukseli przedstawiciele PKP. Podkreślali, że to zagrożenie dla linii LHS – towarowego połączenia szerokotorowego do Sławkowa. Niektórym nasuwały się skojarzenia z Gazociągiem Północnym. On też połączył Rosję z Europą, z pominięciem Polski.

www.kresy.pl, 17 października 2013 roku

Європейська Комісія говорить Росії «ні» та захищає інтереси Польщі

Ідеться про будівництво ширококолійного залізничного полотна до Відня. Росія звернулася про додаткове фінансування, проте його не отримає. Про це в Талліні заявив комісар із питань транспорту Сіім Каллас.

Залізничне сполучення з Росії, через Казахстан, Україну та Словаччину – до Австрії є, на думку Варшави, загрозою її інтересів. Плани передбачають ominання Польщі при транзиті товарів зі Сходу. Москва в останні місяці намагається здобути підтримку Брюсселя та отримати гроші ЄС на таке будівництво, оскільки коштує воно чимало. Європейська Комісія донині неофіційно повідомляла, що ці плани їй не подобаються. А тепер комісар із питань транспорту це офіційно засвідчив: «Як можна просити європейських платників податків, щоб вони фінансували важливі інвестиції для країни з-за меж Євросоюзу».

Негативно висловилися про будівництво широкої колії з Росії до Відня, в обхід Польщі, представники Польської державної залізниці. Вони зауважили, що це загроза для лінії LHS – товарного сполучення з широкою колією до Славкова. Декому ця ситуація нагадує ситуацію з Північним газопроводом. Він також сполучив Росію із Європою, ominаючи Польщу.

www.kresy.pl, 17 жовтня 2013 року

Огляд преси

Polska prasa o Ukrainie

Польська преса про Україну

Większość Ukraińców nie popiera gloryfikacji OUN-UPA

Przeważająca część Ukraińców (52%) jest przeciwna uznaniu OUN-UPA za uczestników walk o niepodległość Ukrainy. Tylko 27% popiera taką opinię. 21% nie ma zdania. Wyniki badań na ten temat opublikowała służba prasowa agencji badań społecznych «Rejting». Stosunek do tej kwestii nie jest wśród Ukraińców do końca ustabilizowany. Poparcie dla walk OUN-UPA było różne w ostatnich latach. W 2011 r. ogłoszono, że wzrosło ono z 20% do 27%. W 2012 spadło do 24%. W bieżącym roku powróciło do poziomu 27%.

Jaskrawe różnice wśród Ukraińców uwidaczniają się po uwzględnieniu kryterium geograficznego. Tylko 5-6% mieszkańców Donbasu i południowej Ukrainy utożsamia się z walką OUN-UPA. Natomiast na Ukrainie Zachodniej aż 70% Ukraińców uważa upowców za bohaterów walk o niepodległość kraju.

Za gloryfikacją OUN-UPA opowiada się elektorat Ołeha Tiahnyboka («Swoboda») i Julii Tymoszenko («Batkivszczyzna»). Przeciwny jest elektorat Partii Regionów i Komunistycznej Partii Ukrainy.

Badania przeprowadzono na przełomie września i października na próbie 2000 respondentów.

Kresy.pl, 18 października 2013 roku

Більшість українців не підтримує прославляння ОУН-УПА

Більше половини українців (52%) виступають проти визнання ОУН-УПА учасниками боротьби за незалежність України. Лише 27% підтримує таку думку. 21% не мають власної думки щодо цього. Результати досліджень такої тематики опублікувала прес-служба Соціологічної групи «Рейтинг». Ставлення до цієї проблеми серед українців не до кінця сформоване. Підтримка боротьби ОУН-УПА була різною в останні роки. У 2011 році оголошено, що вона зросла з 20% до 27%. У 2012 році знизилася до 24%. У нинішньому році повернулася до рівня 27%.

Яскрава відмінність серед українців помітна у зв’язку із географічним критерієм. Лише 5-6% жителів Донбасу та південної України виправдовують боротьбу ОУН-УПА. А на західній Україні аж 70% українців вважають «упівців» героями боротьби за незалежність країни.

За прославляння ОУН-УПА висловлюється електорат Олега Тягнибока («Свобода») та Юлії Тимошенко («Батьківщина»). Проти цього виступає електорат Партії регіонів і Комуністичної партії України.

Дослідження проводилося на зламі вересня та жовтня. Було опитано 2000 респондентів.

Kresy.pl, 18 жовтня 2013 року

W Żytomierzu będzie pomnik Paderewskiego

W środę, 16 października br., na otwartym posiedzeniu Rady Miasta Żytomierz została przyjęta uchwała zezwalająca na postawienie w tym mieście pomnika Wielkiego Polaka Ignacego Jana Paderewskiego.

Zebraanie deputowanych miejskich odbywało się w trybie otwartym. W sesji wzięła także udział prezes Obwodowego Związku Polaków Wiktoria Laskowska-Szczur.

Najprawdopodobniej pomnik Paderewskiego stanie przy Kościele Seminaryjnym Św. Jana z Dukli. Odpowiednie decyzje zostały przyjęte po konsultacjach władz miasta z Konsulatem Generalnym RP w Winnicy.

Niestety na razie wszystkie próby uzyskania podobnego pozwolenia w Winnicy kończą się niepowodzeniem.

Wizyt.net, 17 października 2013 roku

У Житомирі буде пам’ятник Падеревському

У середу, 16 жовтня нинішнього року, на відкритому засіданні Житомирської міської ради було прийнято рішення, що дозволяє встановити у цьому місті пам’ятник Великому Полякові Ігнацію Яну Падеревському.

Збори міських депутатів відбулися відкрито. У них також взяла участь голова обласного об’єднання поляків Вікторія Ляковська-Щур.

Найвірогідніше, пам’ятник Падеревському з’явиться біля семінарського костелу Св. Яна з Дуклі. Відповідні рішення були прийняті після консультацій міської влади з Генеральним консульством РП у Вінниці.

На жаль, усі спроби отримати подібний дозвіл у Вінниці закінчуються невдачею.

Wizyt.net, 17 жовтня 2013 року

Literacka nagroda Angelus dla Oksany Zabuzko

Ukraińska pisarka, poetka i eseistka Oksana Zabuzko otrzymała Literacką Nagrodę Europy Środkowej Angelus. Nagrodzona została za powieść «Muzeum porzuconych sekretów», która w Polsce ukazała się nakładem wydawnictwa W.A.B.

Nagroda została wręczona w sobotę wieczorem, podczas uroczystej gali we wrocławskim Teatrze Muzycznym Capitol. «Zabuzko zabiera nas w podróż w czasie i przestrzeni - od wschodu Ukrainy po Galicję, od międzywojnia aż do współczesności» - opisują fabułę książki organizatorzy Angelusa.

Do ostatniego etapu jury zakwalifikowało siedem książek. Oprócz laureata, w finale Angelusa znalazły się polskie powieści: «Dom pod Lutnią» Kazimierza Orłosia, «Dziennik» Jerzego Pilcha, «Grochów» Andrzeja Stasiuka i «Morfina» Szczepana Twardocha. W finale znalazły się także «W gąszczu metropolii» austriackiego pisarza Karla-Markusa Gausa oraz «Jest noc» autorstwa rosyjskiej prozaiczki Ludmiły Pietruszewskiej.

Literacka Nagroda Europy Środkowej Angelus przyznawana jest za najlepszą książkę opublikowaną w języku polskim w poprzednim roku. Wydawcy mogą do niej zgłaszać dzieła autorów żyjących, pochodzących z 21 krajów Europy Środkowej. Nagrodę stanowią statuetka Angelusa, autorstwa Ewy Rossano i czek na 150 tys. zł.

W ramach Angelusa nagrodzona została również tłumaczka Katarzyna Kotyńska, która przełożyła powieść Zabuzko.

Rzeczpospolita, 19 października 2013 roku

Літературна нагорода «Angelus» для Оксани Забужко

Українська поетеса, прозаїк та есеїст Оксана Забужко отримала літературну нагороду Центральної Європи «Angelus». Її нагородили за роман «Музей покинутих секретів», який був виданий у Польщі у видавництві «W.A.B».

Відзнаку вручили в суботу ввечері під час урочистого святкування у вроцлавському Музичному театрі «Capitol». «Забужко забирає нас у подорож у часі та просторі: від Сходу України до Галичини, від міжвоєння до сучасності», – описують фабулу книжки організатори «Angelus».

До останнього етапу журі відібрало сім книжок. Крім лауреата у фіналі «Angelus» опинилися польські романи: «Дім під Лютнею» Казімежа Орлося, «Щоденник» Ежи Пільха, «Прохув» Андржея Стасюка і «Морфій» Щепана Твардоха. У фіналі також опинилися «В гуші метрополії» австрійського письменника Карла-Маркуса Гауса та «Є ніч» російської авторки прози Людмили Петрушевської.

Літературна нагорода Центральної Європи «Angelus» вручається за найкращу книжку, опубліковану польською мовою за попередній рік. Видавці можуть подавати на неї твори письменників, які живуть та походять із 21 країни Центральної Європи. Нагородою є статуетка «Angelus» авторства Еви Россано і чек на 150 тисяч злотих.

У рамках «Angelus» була відзначена також перекладачка Катажина Котинська, яка переклала роман Забужко.

Rzeczpospolita, 19 жовтня 2013 року

Українські моряки uratowali na morzu kapitana statku Panamy

15 października ukraińscy marynarze na pokładzie fregaty Marynarki Sił Zbrojnych Ukrainy «Hetman Sahajdaczny» należącej do stowarzyszenia okrętów wojskowych w ramach wykonania operacji «Ocean Shield» w Zatoce Adeńskiej uratowali kapitana statku «Barwaga» pod banderą Panamy.

W czasie wykonania zadań patrolowania w międzynarodowym korytarzu bezpieczeństwa w regionie Zatoki Adeńskiej, dowódca krajowego kontyngentu kontradmirał Andrij Tarasow, na pokładzie statku floty ukraińskiej «Hetman Sahajdaczny» otrzymał sygnał od załogi statku cywilnego «Barwaga» z prośbą o pomoc medyczną dla kapitana Abdula Karimu. Po uzyskaniu koniecznych zezwoleń ze strony Dowództwa Sił Zbrojnych Ukrainy, postanowił on zapewnić pomoc medyczną kapitanowi statku «Barwaga» Abdule Karimu, którego stan zdrowia znacznie się pogorszył z powodu arytmii serca. Grupa medyczna kontyngentu krajowego zapewniła natychmiastową pomoc medyczną obywatelowi Syrii i za pół godziny stan pacjenta został ustabilizowany.

Kapitanem statku «Barwaga» pod banderą Panamy był 47-letni obywatel Królestwa Arabskiego Syrii, który cierpi na chorobę wieńcową i inne przewlekłe choroby serca.

www.ea-ua.info, 17 października 2013 roku

«Dni NATO» na Charkowskim Uniwersytecie Sił Powietrznych

W ramach «Dni NATO» na Charkowskim Uniwersytecie Sił Powietrznych imienia Iwana Kożeduba zakończyła prace delegacja Dowództwa Strategicznego NATO ds. Transformacji.

Przez dwa dni przedstawiciele delegacji zagranicznej pod przewodnictwem zastępcy dowódcy Sztabu Planowania Dowództwa Strategicznego NATO ds. Transformacji generał-major John Lilland, zapoznali się z

się to w celu podniesienia poziomu ochrony granic bułgarskich» – powiedział zastępca Ministra Spraw Wewnętrznych, uściśliwszy, że ta budowa będzie kosztować Skarb Państwa 5 mln lewów (2,5 mln euro).

Według wytycznych bułgarskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, na terenie kraju teraz przebywa 6,5 tysięcy uciekinierów, większość z nich to są obywatele Syrii.

УНІАН, 17 października 2013 roku

NATO wspiera wydobywanie gazu łupkowego

Zgromadzenie Parlamentarne NATO przyjęło rezolucję popierającą wydobywanie gazu niekonwencjonalnego.

Projekt rezolucji w sprawie gospodarczych i strategicznych skutków rozwoju niekonwencjonalnych ropy i gazu przedstawił poseł z Danii Yeppe Kofod. Dokument został przygotowany na podstawie specjalnego raportu zaprezentowanego przez niego jeszcze w marcu 2013 roku.

Według źródeł, Zgromadzenie Parlamentarne NATO uznało ten fakt, że «rewolucja» w wydobywaniu niekonwencjonalnych węglowodorów w Ameryce Północnej i innych regionach może wnieść kardynalne zmiany do bezpieczeństwa energetycznego nie tylko w wielu krajach, lecz w całym świecie.

Równocześnie nacisk jest kładziony na zgodność z normami, na przykład, «złote zasady» ekstrakcji Międzynarodowej Agencji Energii.

Українська енергетика, 14 października 2013 roku

NATO wzywa Rosję do wycofania uznania niepodległości Abchazji i Osetii Południowej

Sojusz Północnoatlantycki uważa, że działania Rosji wobec montażu barier na granicy Osetii Południowej z Gruzją, są sprzeczne z prawem międzynarodowym i przywołuje Moskwę do wycofania uznania niepodległości Abchazji i Osetii Południowej.

To podkreślił Sekretarz Generalny NATO Anders Fogh Rasmussen, o czym powiedziano

Українські військові моряки врятували в морі капітана судна Панами

15 жовтня українські військові моряки на борту фрегату ВМС ЗС України «Гетьман Сагайдачний» у складі багатонаціонального корабельного з'єднання в рамках виконання операції «Океанський щит» в Аденській затоці, врятували капітана судна «Барвага» під прапором Республіки Панама.

Під час виконання завдань з патрулювання в міжнародному коридорі безпеки в районі Аденської затоки командир національного контингенту контр-адмірал Андрій Тарасов на борту флагмана українського флоту «Гетьман Сагайдачний» отримав сигнал від екіпажу цивільного судна з проханням про надання медичної допомоги його капітану. Після відповідного дозволу Командування ВМС ЗС України він прийняв рішення про надання невідкладної медичної допомоги капітану судна «Барвага» Абдулі Каріму, в якого різко погіршився стан здоров'я, у зв'язку з порушенням серцевого ритму. Медичною групою національного контингенту було надано термінову медичну допомогу громадянину, і за півгодини стан здоров'я хворого було стабілізовано.

Капітаном судна «Барвага» під прапором Республіки Панама виявився 47-річний громадянин Арабського Королівства Сирія, який страждав ішемічною хворобою та іншими хронічними хворобами серця.

www.ea-ua.info, 17 жовтня 2013 року

«Дні НАТО» у Харківському університеті Повітряних Сил

У рамках проведення «Днів НАТО» у Харківському університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба завершила свою роботу делегація Стратегічного командування НАТО із трансформації.

Упродовж двох днів представники іноземної делегації, яку очолює помічник начальника штабу з планування Стратегічного командування НАТО із трансформації генерал-майор Джон

для того, щоб підвищити рівень охорони болгарського кордону», – сказав заступник міністра внутрішніх справ, уточнивши, що спорудження обійдеться держскарбниці в 5 млн левів (2,5 млн євро).

За даними болгарського МВС, на території країни зараз перебувають 6,5 тис. біженців, більшість із яких є громадянами Сирії.

УНІАН, 17 жовтня 2013 року

У НАТО підтримали сланцевий газ

Парламентська Асамблея НАТО ухвалила резолюцію щодо підтримки видобутку нетрадиційного газу.

Проект резолюції щодо економічних і стратегічних наслідків розробки нетрадиційних нафти і газу представляв депутат із Данії Єппе Кофод. Документ було підготовлено на основі спеціального звіту, презентованого ним ще в березні 2013 року.

Як повідомляють джерела, Парламентська Асамблея НАТО визнала той факт, що «революція» у видобутку нетрадиційних вуглеводнів у Північній Америці та інших регіонах може кардинально змінити енергетичну безпеку не лише багатьох країн, а й світу в цілому.

Водночас, наголошується на дотриманні стандартів, наприклад «золотих правил» видобутку Міжнародного енергетичного агентства.

Українська енергетика, 14 жовтня 2013 року

NATO закликає РФ відкликати визнання незалежності Абхазії та Південної Осетії

Північноатлантичний альянс вважає, що дії Росії зі встановлення загороджень на кордоні Південної Осетії з Грузією суперечать міжнародному законодавству, та закликає Москву відкликати визнання незалежності Абхазії й Південної Осетії.

На цьому наголосив генеральний секретар Альянсу Андерс Фог Расмуссен, повідомляє офіційний сайт Організації.

NATO SCOPE 2013

базу дидактичну школи вищої, розмовляли з військовими і працівниками училища.

Їх разом понад два тисячі осіб взяло участь у цій акції міжнародної.

– Головним цілем візиту є підвищення рівня поінформованості студентів і педагогів училища про новітні завдання НАТО на сучасному етапі його розвитку, стані співпраці збройних сил України і Союзу Північноатлантичного – повідомив виконуючий обов'язки ректора університету полковник Андрій Алімпієв.

Євроатлантична Україна, 17 жовтня 2013 року

Trwają rokowania w sprawie programu nuklearnego Iranu

W Genewie dobiegł końca pierwszy dzień zamkniętych rokowań «szóstki» wobec Iranu.

Przedstawiciele zaferowali rozwiązanie konfliktu związanego z własnym programem nuklearnym, o czym powiedział rzecznik Wysokiego Przedstawiciela UE ds. Zagranicznych Catherine Ashton, Michael Mann.

Według informacji Reuters, pierwsze takie negocjacje były prowadzone w całości w języku angielskim.

Przypominamy, że Zachód podejrzewa Iran o próby rozwijania broni nuklearnej. Teheran oficjalnie temu zaprzecza i stara się złagodzić sankcje, które zmniejszyły zyski od wydobywania ropy naftowej w kraju o 60%. Nowy prezydent Iranu Hasan Ruhani ogłosił zamiar rozwiązania konfliktu nie później niż za rok po dojściu do władzy.

Радіо Свобода, 16 жовтня 2013 року

България изгражда стена на граница с Турция

То поправи ефективність роботи, повідомляє ІТАР-ТАСС із посиланням на заступника міністра внутрішніх справ Республіки Васіла Марінова.

«Огородження буде збудоване не по той, аби повернути біженців з поверненням, jesteśmy przeciwnikami takiej polityki. Robi

na stronie oficjalnej Organizacji.

«Wyrażam zaniepokojenie z tego powodu, że Federacja Rosyjska nadal buduje ogrodzenie i inne przeszkody wzdłuż administracyjnej granicy Gruzji. To jest sprzeczne z międzynarodowym zobowiązaniem Rosji i nie sprzyja pokojowemu rozwiązaniu konfliktu» – powiedział szef Sojuszu.

Zauważył on, że te działania strony rosyjskiej wywierają negatywny wpływ na sytuację i narażają na zagrożenie życie gruzińskich obywateli, którzy mieszkają po obu stronach granicy administracyjnej. «Należy likwidować te bariery» – powiedział Sekretarz Generalny NATO.

Євроатлантика, 17 жовтня 2013 року

W Brukseli mają nadzieję, że przyszłość Ukrainy zostanie związana z UE i NATO

Sojusz Północnoatlantycki z szacunkiem akceptuje pozablokowy status Ukrainy i ma nadzieję, że jej przyszłość zostanie związana z euroatlantyckim systemem współpracy w ramach Unii Europejskiej i NATO.

Powiedział o tym Sekretarz Generalny Sojuszu Anders Fogh Rasmussen podczas konferencji prasowej w Brukseli.

«W pełni respektujemy tę decyzję (chodzi o pozablokowy status Ukrainy – Red.). Jednak równocześnie Ukraina oznajmiła, że pragnie kontynuować swoje partnerstwo z NATO w ramach Komisji Ukraina-NATO. Co więcej, zostało powiedziane, że Ukraina zdecydowała budować swój wkład w operację Sojuszu. Ukraina pozostaje bardzo aktywnym partnerem NATO i bardzo to doceniamy» – powiedział A. Rasmussen.

Zauważył on również, iż nie ma wątpliwości, że przyszłość Ukrainy polega na współpracy euroatlantyckiej. «Oczywiście, o tym musi decydować sama Ukraina. Ale mam nadzieję, że drzwi dla bardziej bliskich stosunków Ukrainy z UE i NATO pozostaną otwarte» – powiedział szef Sojuszu.

Євроатлантика, 17 жовтня 2013 року

Лілланд, ознайомилися з навчально-матеріальною базою навчального закладу, поспілкувалися з військовослужбовцями та працівниками.

Всього понад 2000 осіб узяли участь у даному міжнародному заході.

– Основною метою візиту є підвищення рівня інформованості курсантів та педагогів вищого вишу щодо сучасних завдань НАТО на нинішньому етапі її розвитку, стану військового співробітництва Збройних Сил України з організацією Північноатлантичного договору, – пояснив виконуючий обов'язки начальника університету полковник Андрій Алімпієв.

Євроатлантична Україна, 17 жовтня 2013 року

Переговори щодо ядерної програми Ірану тривають

У Женеві закінчився перший день закритих переговорів «шістки» щодо Ірану.

Представники Ірану зробили пропозиції щодо врегулювання конфлікту навколо власної ядерної програми, про що повідомив прес-секретар Верховного представника ЄС із закордонних справ Кетрін Аштон Майкл Ман.

Як зазначають у Reuters, подібні переговори вперше велись повністю англійською.

Нагадаємо, Захід підозрює Іран у спробах створити ядерну зброю. Офіційний Тегеран заперечує це та намагається послабити санкції, які зменшили прибутки від видобутку нафти в країні на 60%. Новий президент Ірану Хасан Рухані заявив про намір урегулювати конфлікт не пізніше як за рік після приходу до влади.

Радіо Свобода, 16 жовтня 2013 року

Болгарія побудує стіну на кордоні з Туреччиною

Це дозволить прикордонникам підвищити ефективність роботи, повідомляє ІТАР-ТАСС із посиланням на заступника міністра МВС республіки Васіла Марінова.

«Огородження буде збудовано не для того, щоб повернути біженців у зворотний бік, ми проти такої політики. Це робиться

«Я із занепокоєнням відзначаю те, що Російська Федерація продовжує встановлювати загородження та інші перешкоди уздовж адміністративного кордону Грузії. Це суперечить міжнародним зобов'язанням Росії та не сприяє мирному врегулюванню конфлікту», – заявив глава Альянсу.

Він зауважив, що такі дії російської сторони мають негативний вплив на ситуацію та піддають загрозі життя грузинських громадян, які живуть по обидва боки адміністративного кордону. «Я закликаю ліквідувати ці загородження», – виступив генсек НАТО.

Євроатлантика, 17 жовтня 2013 року

У Брюсселі сподіваються, що майбутнє України буде пов'язане з ЄС і НАТО

У Північноатлантичному альянсі з повагою ставляться до позаблокового статусу України та сподіваються, що її майбутнє буде пов'язано з євроатлантичною системою співробітництва в межах Європейського Союзу й НАТО.

Про це заявив Генеральний секретар Альянсу Андерс Фог Расмуссен під час прес-конференції в Брюсселі.

«Ми повністю поважаємо це рішення (щодо позаблокового статусу України, – ред.) Та водночас Україна заявила, що хоче продовжувати своє партнерство з НАТО в рамках Комісії Україна-НАТО. Більше того, як про це було сказано, Україна прийняла рішення зробити свій внесок в операцію Альянсу. Україна є дуже активним партнером НАТО, і ми це високо цінуємо», – наголосив А.Расмуссен.

Він також зауважив, що не має сумніву в тому, що майбутнє України знаходиться в межах євроатлантичного співробітництва. «Звичайно, це сама Україна має вирішувати. Але я сподіваюся, що двері залишаються відкритими для більш близьких відносин України як з ЄС так і з НАТО», – підкреслив глава Альянсу.

Євроатлантика, 17 жовтня 2013 року

Ukraińska prasa o Polsce

■ Po podpisaniu umowy o Stowarzyszeniu z Ukrainą, UE powinna znieść system wizowy

Po podpisaniu umowy o Stowarzyszeniu Ukraina-UE Unia powinna znieść dla Ukraińców reżim wizowy- powiedział Paweł Kowal, polski poseł do Parlamentu Europejskiego.

Polityk zauważył, że Ukraina wdrożyła w życie znaczne reformy w celu osiągnięcia reżimu bezwizowego, a ten krok UE stanie się pozytywnym sygnałem dla zwolenników integracji europejskiej na Ukrainie.

«Ukraina teraz ma bardzo proeuropejski nastrój, ale po wysłuchaniu różnych argumentów, ludzie rozważają, gdzie im lepiej iść. I pierwszym sygnałem, elementem doznania czegoś nowego, zdaniem obywateli Ukrainy, może być zniesienie reżimu wizowego» – powiedział Kowal.

Ukrainews.com, 18 października 2013 roku

■ Przystąpienie do UE uczyniło Polskę liderem w branży rolniczej

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej podniosło jej rolnictwo do pozycji lidera w Europie. O tym powiedział były wicepremier Polski, eurodeputowany Jarosław Kalinowski, podczas swojego wystąpienia w Parlamencie Europejskim.

«Czterdzieści procent budżetu UE wynosi rolnictwo, dlatego przegrana w tej dziedzinie znacząco byłąby klęską wojenną» – powiedział polityk.

Zauważył również, że obecnie «Polska jest liderem w UE w branży rolniczej» i zwrócił uwagę na to, że to się ujawnia w sferze dochodów budżetowych.

«W czasie przystąpienia do Unii Europejskiej deficyt budżetowy Polski wynosił 11 mld euro. Obecnie mamy 1 mld euro proficytu, a w następnym roku oczekujemy 5 mld euro nadwyżki budżetowej. Lwia część tego sukcesu zależy od rolnictwa» – powiedział on.

Українські національні новини, 17 października 2013 roku

■ W Polsce pojawiła się rzeźba żołnierza radzieckiego gwałcącego kobietę

Prokuratura Gdańska umorzyła sprawę rzeźby radzieckiego żołnierza gwałcącego kobietę.

«W koncepcji tej rzeźby nie zauważyliśmy żadnych oznak nawoływania do nienawiści na tle rasowym lub etnicznym czy znieważenia miejsca publicznego urządzonego w celu upamiętnienia zdarzenia historycznego» – podano we wniosku prokuratury Gdańska.

Jednak w prokuraturze nie wykluczają, że 26-letni student Akademii Sztuk Pięknych, który jest autorem rzeźby, może być ukarany grzywną za nielegalną instalację pomnika. Rzeźba pojawiła się na al. Zwycięstwa w Gdańsku obok pomnika czołgu T-34 w nocy 13 października i rano została zdemontowana.

Українські новини, 17 października 2013 roku

■ W Polsce mówią o nierentowności większości lotnisk

Ekspertsi szacują, że Polska nie może sobie pozwolić na budowanie i utrzymywanie kolejnych lotnisk. Tymczasem w Polsce cały czas budują nowe lotniska. Ostatnio zostało otwarte lotnisko w Świdniku w pobliżu Lublina. W najbliższych miesiącach zostanie uruchomione lotnisko w Radomiu. Jest kontynuowana budowa lotniska w Gdyni. Tej inwestycji postanowiła przyjrzeć się Komisja Europejska, która wątpi, czy należy wspierać budowę nowego lotniska, w tym czasie, gdy w odległości 25 kilometrów, znajduje się lotnisko w Gdańsku.

Ekspertsi ds. lotnictwa szacują, że rentowne lotnisko miałyby obsługiwać w ciągu roku minimum milion pasażerów. W Polsce działa 13 lotnisk pasażerskich.

УНН, 13 października 2013 roku

Etyka w medycynie

O etycznych aspektach aborcji i eutanazji dyskutowali uczestnicy polsko-ukraińskiej konferencji, która odbyła się 12 października 2013 r. w Centrum Integracji «Caritas» w Zamłynie.

Organizatorami konferencji «Etyczne aspekty aborcji i eutanazji» było Stowarzyszenie Lekarzy Polskiego Pochodzenia na Wołyniu i niezależne organizacje z Polski – Fundacja «Pro Bono Futuro», Fundacja Raoula Follereau oraz Uniwersytet Otwarty UKSW.

Honorowy patronat nad konferencją objeli administrator apostolski diecezji łuckiej – biskup Stanisław Szykoradiuk, oraz rektor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego – ks. prof. dr hab. Stanisław Dziekoński.

Wsparcia finansowego i logistycznego w zorganizowaniu konferencji udzielił Konsulat Generalny RP w Łucku.

Wśród panelistów znaleźli się lekarze z wieloletnią praktyką zawodową, pracownicy naukowiz Polskiej Ukrainy oraz duchowni. W czasie kolejnych sesji problematykę aborcji i eutanazji rozważano w świetle dorobku nauk medycznych, etycznych, filozoficznych i prawnych – także w kontekście prawodawstwa polskiego i ukraińskiego, w tym prawa kanonicznego.

Obok medycznych, prawnych i socjologicznych aspektów wykładowcy wystąpili z interdyscyplinarnymi prelekcjami z pogranicza medycyny, filozofii i etyki – m.in. z Łucka psychiatra dr Jewgenij Szymonowicz i dr filozofii Wiktor Peńko (WUP) czy dr Kazimierz Szałata z Warszawy (UKSW).

Jacek Szczot, dr prawa z Lublina, omówił obecny stan ustawodawczy w Polsce dotyczący tych kwestii, także w kontekście konsensusu politycznego. Zapewne dla wielu nowością było fachowe przedstawienie problematyki aborcji i eutanazji w aspekcie prawa kanonicznego Kościoła rzymskokatolickiego i Kościoła prawosławnego (dr hab. prawa Elżbieta Szczot, KUL).

Dyskusję uwieńczyła otwarta debata, podczas której wszyscy uczestnicy konferencji mogli odnieść

się do poglądów wyrażonych przez panelistów, przedstawić własne poglądy i wątpliwości dotyczące tej niezwykle złożonej kwestii.

Niewątpliwie konferencję należy uznać za sukces i dobry przykład współpracy niezależnych organizacji i środowisk naukowych z Ukrainy i z Polski – z udziałem polskiego konsulatu w Łucku.

Warty podkreślenia jest fakt zorganizowania przez Stowarzyszenie Lekarzy Polskiego Pochodzenia na Wołyniu kolejnej już konferencji naukowej, która – w sposób wieloaspektowy – poświęcona została kwestiom niezwykle problematycznym i ważnym zarówno na Ukrainie, jak i w Polsce.

Krzysztof SAWICKI

Українська преса про Польщу

Після підписання Асоціації з Україною ЄС має скасувати візовий режим

Після підписання Угоди про асоціацію Україна-ЄС, Євросоюз має скасувати для українців візовий режим. Про це заявив Павло Коваль, депутат Європарламенту від Польщі.

Політик зазначив, що Україна провела значні реформи для досягнення безвізового режиму, а такий крок ЄС стане позитивним сигналом для прихильників євроінтеграції в Україні.

«В Україні зараз дуже проєвропейські настрої, але, слухаючи різні аргументи, люди думають, куди ж їм краще йти. І першим сигналом, елементом відкриття чогось нового, з точки зору громадян України, буде скасування візового режиму», – сказав Коваль.

Ukrainews.com, 18 жовтня 2013 року

Вступ до ЄС зробив Польщу лідером у сільському господарстві

Вступ Польщі до ЄС вивів її сільське господарство на лідируючі позиції в Європі. Про це сказав колишній віце-прем'єр-міністр Польщі, євродепутат Ярослав Каліновський під час свого виступу в Європарламенті.

«Сорок відсотків бюджету ЄС складає сільське господарство, тому програти цю сферу – це те саме, що програти війну» – зазначив політик.

Він також зазначив, що нині «Польща лідирує в ЄС у сільськогосподарській сфері», наголосивши, що це проявляється у стані бюджетних надходжень.

«Коли Польща якраз вступала до Європейського Союзу, то дефіцит її бюджету становив 11 млрд євро. Тепер у нас профіцит у 1 млрд, а наступного року ми очікуємо профіцит бюджету в розмірі 5 млрд євро. Левова частка цього успіху – від сільського господарства», – зазначив він.

Українські національні новини, 17 жовтня 2013 року

У Польщі з'явився пам'ятник жертві згвалтування радянським солдатом

Прокуратура польського міста Іданська не буде заводити кримінальну справу на автора скульптури радянського солдата, що гвалтує жінку.

«У концепції цієї скульптури ми не побачили ознак розпалювання ненависті на расовому чи національному ґрунті або наруги над історичною пам'яткою», – цитується заява прокуратури Іданська.

Проте прокуратура не виключає, що 26-річного студента академії образотворчих мистецтв, який є автором скульптури, може бути оштрафовано за її незаконне встановлення. Скульптура «Насильство» з'явилася на алеї Звиченства у Іданську біля пам'ятника танку Т-34 у ніч на 13 жовтня і вже вранці була демонтована.

Українські новини, 17 жовтня 2013 року

У Польщі заявляють про нерентабельність більшості аеропортів

Експерти оцінюють, що Польща не може собі дозволити на побудову та утримання чергових аеропортів. Тим часом, у Польщі весь час будують нові аеропорти. Нещодавно було відкрито летовище у Свіднику неподалік Любліна. Протягом найближчих місяців літаки почне приймати аеропорт у Радомі. Продовжується побудова аеропорту в Ідині. Останній інвестиції вирішила пригланутися Єврокомісія, яка має сумніви, чи варто підтримувати побудову нового аеропорту, якщо 25 кілометрів далі діє летовище в Іданську.

Експерти з авіації оцінюють, що аеропорт, який хоче бути рентабельним, мусить обслуговувати протягом року принаймні мільйон пасажирів. У Польщі працює 13 пасажирських аеропортів.

УНН, 13 жовтня 2013 року

Етика в медицині

Про етичні аспекти абортів і етаназії дискутували учасники українсько-польської конференції, яка відбулася 12 жовтня 2013 року в Центрі інтеграції «Карітас» у Замлинні.

Організаторами конференції «Етичні аспекти абортів і етаназії» виступило Волинське товариство лікарів польського походження і незалежні організації з Польщі – Фондація „Pro Bono Futuro”, Фондація Рауля Фоллеро та Відкритий університет Університету ім. Кардинала Стефана Вишинського.

Конференція відбулася під почесним патронатом апостольського адміністратора Луцької дієцезії єпископа Станіслава Ширококорядока та ректора Університету ім. Кардинала Стефана Вишинського професора о. Станіслава Дзеконського.

Фінансову та організаційну підтримку конференції надало Генеральне консульство РП у Луцьку.

Серед доповідачів були лікарі з багаторічною практикою, науковці з Польщі й України, священнослужителі. Під час конференції проблематика абортів і етаназії розглядалася у світлі медичної, етичної, філософської і правничої науки, а також польського й українського законодавства, у тому числі канонічного права.

Окрім медичних, правових і соціологічних аспектів, доповідачі представили міждисциплінарні реферати в галузі медицини, філософії й етики. Виступили, зокрема, лікар-психіатр з Луцька Євген Шимонівч, доктор філософських наук Віктор Пенько (СНУ), доктор Казімеж Шалата з Варшави (УКСВ).

Доктор юридичних наук Яцек Щот із Любліна розповів про сучасну ситуацію в польському законодавстві щодо цих питань і про політичний консенсус зокрема. Напевно, для багатьох було новинкою представлення проблеми абортів і етаназії в аспекті канонічного права римо-католицької і православної церкви (доктор права Ельжбета Щот, Люблінський католицький університет).

Конференцію завершили відкриті дебати, під час яких усі учасники мали можливість прокоментувати виступи доповідачів, викласти власні погляди на цю надзвичайно складну тему.

Безсумнівно, конференція пройшла успішно і стала добрим прикладом співпраці незалежних організацій і наукових кіл із Польщі й України за участі польського консульства в Луцьку.

Варто відзначити той факт, що Волинське товариство лікарів польського походження вже вкотре організовує наукову конференцію, присвячену надзвичайно проблематичним і важливим питанням як у Польщі, так і в Україні.

Кшиштоф САВІЦЬКИЙ

PRASA // РОБОТА

Луцький міський центр зайнятості

Посада	З/П	Вимоги
агент рекламний	1 147	Комунікабельність, відповідальність. Пошук клієнтів для розміщення реклами в газеті.
агент страховий	1 147	Збільшення клієнтської бази. Укладення договорів на страхування. Знання ПК.
агроном	1 500	Проведення ґрунтово-агрохімічних обстежень, інвентаризації земель. Розробка проектів по еколого-економічному обґрунтуванню.
адміністратор	1 200	обов'язки адміністратора залу. Робота у ресторани "Околиця" по вул. Рівненська, попередньо телефонувати.
адміністратор	1 500	Організація роботи продавців контроль, прийом товарів знання 1С Бухгалтерії
Адміністратор (господар) залу	1 300	робота в ресторани "Ортеол" на вул. Лесі Українки
апаратник апретування	1 800	знання обладнання легкої промисловості
арматурник (будівельні, монтажні й ремонтно-будівельні роботи)	1 200	відповідальне ставлення до роботи.
архітектор	1 500	Розробка архітектурно-будівельної частини проектів. Підготовка технічних завдань на розробку архітектурних рішень.
бармен	1 500	обслуговування клієнтів, приготування напоїв
бармен	1 500	робота в кафе "Ортеол" вул. Лесі Українки
бармен	1 200	робота в кафе-барі по вул.Г. Артемовського
бетоняр	1 200	відповідальне ставлення до роботи
бетоняр	2 500	Влаштування бетонних сумішей у фундамент, влаштування цементної стяжки, наскання та розломування бетонних і залізобетонних конструкцій пневматичним та електроінструментом. Довезення на об'єкт транспортом підприємства
бетоняр	1 500	Робота на території України, будівництво мостів та інших штучних споруд
бетоняр	1 800	робота у будівельній галузі, наявність посвідчення
бруківник	1 500	робота у цеху з виготовлення бруківки
бухгалтер	1 300	досвід роботи в харчовому та ресторанному бізнесі
верстатник широкого профілю	2 500	робота на універсальних верстатах пов'язана з обробкою металу
викладач вищого навчального закладу	1 600	Вільне володіння ПК, інтернет, SKYPE, обов'язково стажування в англомовних країнах. Інструктор з підготовки до Toefl IELTS GRE GMAT sat, носій мови.
виконавець робіт	2 500	вміння організовувати роботу на будівельних об'єктах, нагляд та контроль за виконанням будівельних робіт
виробник м'ясних напівфабрикатів	1 200	Робота в гіпермаркеті "ТАМ-ТАМ", виготовлення, фасування м'ясних напівфабрикатів
водій автотранспортних засобів	1 500	автомобіль КРАЗ-257,газель
водій автотранспортних засобів	1 500	виконувати роботу водія-постачальника на автомобілі "Газель"
водій автотранспортних засобів	1 147	водій легкового автомобіля для обслуговування реабілітантів Волинського обласного центру реабілітації інвалідів зору
водій автотранспортних засобів	1 162	водій на автобус "Кубань" та автомобіль ВАЗ 2107,доплата за класність
водій автотранспортних засобів	1 500	водій на автомобіль TIR, категорія Е, бажано наявність закордонного паспорта, візи
водій автотранспортних засобів	1 200	обов'язки водія автомобіля DAF 2005 року, поїздки за кордон, доплата 10-20% від фракту
водій автотранспортних засобів	2 164	обов'язки водія автотранспортних засобів Газ-53, УАЗ
водій автотранспортних засобів	1 800	Перевезення вантажів на автомобілі МАЗ з причіпом по Україні
геодезист	1 500	знання програми Autocad, ГІС, виконання геодезичної зйомки, навички роботи з тахеометром
геодезист	1 800	інженер-геодезист,знання програми Autocad, навички роботи з тахеометром
геодезист	1 500	Проведення топографічно-геодезичних та картографічних робіт. Знання програм ГІС Геопроект 5, ГІС-6, Digitals.
геодезист	1 800	роботи у польових умовах пов'язані з узаконенням права користування землею
гідротехнік	1 500	Виконання технологічних процесів, забезпечення функціонування водогосподарських об'єктів.

Посада	З/П	Вимоги
головний інженер проекту	2 100	вміння здійснювати керівництво проектами, контроль якості, відповідності проектній документації, знання англійської та турецької мов, знання програми AUTOCAD, наявність досвіду іноземних систем будівництва
двірник	573,50	Виконання прибирання території будинку, розташованого за адресою м. Луцьк, проспект Відродження
двірник	1 400	Прибирання вулиць міста. Спецодягом та інвентарем забезпечують.
двірник	1 200	прибирання прибудинкових територій
Дизайнер-виконавець	1 500	дизайнер-верстатник, знання дизайнерських програм (ілюстратор, індизайн, корел, фотошоп)
директор комерційний	1 147	знання ринку збуту робочого одягу та взуття, комунікабельність,оперативність.
директор комерційний	4 000	співбесіда призначається після розгляду РЕЗЮМЕ, надісланого на електронну адресу v9h3@ukr.net
директор лабораторії	2 410	Начальник виробничо-виміральної лабораторії.
економіст	2 000	бюджетування, стратегічне та поточне планування діяльності підприємства, контроль витрат, розрахунки обігових коштів, поточні розрахунки, розрахунок економічної ефективності підприємства
експедитор	2 500	Доставка продуктів харчування
експерт	1 400	кредитний експерт, оформлення кредитів, послуги та залучення клієнтів
Електрозварник ручного зварювання	2 000	зварювання труб, металоконструкцій, вміння працювати з різакром, наявність сертифікату від нарколога
Електрозварник ручного зварювання	1 288	проведення зварювання металоконструкцій на будівництві
електромонтажник силових мереж та електроустаткування	3 000	монтаж внутрішніх та зовнішніх електромереж
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	1 800	виконувати роботи по ремонту та обслуговуванню електроустаткування
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	2 000	обслуговування обладнання картонно-робочої галузі, графік роботи графік роботи доба через дві з 8.00 до 20.00/з 20.00 до 8.00, можливе навчання на робочому місці
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	2 000	обслуговування обладнання та кабельних мереж
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	1 740	ослугування електричного устаткування
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	1 182	ремонт та обслуговування електроустаткування палацу,присутність на роботі під час концертів та дійств палацу.
електромонтер контактної мережі	2 000	ремонт та обслуговування контактної мережі тролєбуса, ремонт та обслуговування кабельних ліній
електромонтер лінійних споруд електрозв'язку та проводового мовлення	1 377,00	електромонтер лінійних споруд телефонної мережі та радіофікації, наявність допуску по електробезпеці
завідувач господарства	1 150	Ведення обліку товарно-матеріальних цінностей, матеріальна відповідальність за їх збереження.
завідувач канцелярії	1 697	вміння працювати на комп'ютері, реєстрація документів, знання української мови
завідувач складу	1 340	завідувач складу с/г техніки,знання с/г техніки,управлінські навички
закрійник	1 150	пошиття спецодягу, розкрій тканини
землекоп	1 500	Копання траншей для газопроводів
інженер-електронік	1 700	обов'язки інженера-електроніка виробничо-виміральної лабораторії, ремонт техніки
інженер-землевпорядник	1 800	знання програми Autocad, ГІС, виконання геодезичної зйомки, навички роботи з тахеометром
інженер з проектно-кошторисної роботи	2 000	Складання і перевірка кошторисів, складання актів виконаних робіт. Розрахунок та узгодження договірних цін на різні види робіт. Знання програми Autdad, АВК5, володіння будівельним кресленнями, робота з проектними організаціями. Досвід роботи в будівництві покрівель та промислових підлог.
інженер-землевпорядник	1 800	знання програми Autocad, ГІС, виконання геодезичної зйомки, навички роботи з тахеометром

Посада	З/П	Вимоги
інженер-землевпорядник	1 500	Проведення експертно-грошової оцінки земельних ділянок
інженер-програміст	1 800	знання програм Autocad, ГІС
касир торговельного залу	1 185	обов'язки касира торговельного залу супермаркету "Вопак", м.Луцьк, б-р Дружби Народів
кухар	1 150	Кухар на гарячі страви в кафе "Флірт". Бажано наявність санітарної книжки.
кухар	1 200	Обслуговування банкетів, приготування гарячих страв, холодних закусок. Складання калькуляції меню.
кухар	1 147	приготування других страв
кухар	1 200	приготування холодних та гарячих страв, хлібобулочних виробів.
кухар	1 300	робота в кафе "Фарт", вул. Ковельська, приготування страв української кухні, обслуговування банкетів, весіль
кухар	1 147	робота у туристичному комплексі Бар "Зустріч" Луцький район с.Зміїнець (межа міста) старшим кухарем, знання технології приготування їжі
кухонний робітник	1 150	Кухонний робітник, миття посуду, холодні закуски. Бажано наявність санітарної книжки.
Лицювальник-плиточник	1 200	відповідальне ставлення до роботи.
Лицювальник-плиточник	1 260,00	робота на будівництві житлового будинку, виконання зовнішніх та внутрішніх оздоблювальних робіт
лікар ветеринарної медицини	1 806	Проведення дезінфекції, дезінсекції та дератизації, здійснення ветеринарно-санітарних та протиепізоотичних заходів
логопед	1 147	Дефектолог-логопед. Корекційно-виховна педагогічна діяльність.
майстер	2 500	організація роботи бригад на будівництві, користувач ПК, знання ДБН і правил
майстер	1 147	робота майстра в деревообробному цеху по розпилу деревини (дуб)
майстер будівельних та монтажних робіт	2 500	Будівельні та монтажні роботи по Україні
майстер дільниці	2 200	обов'язки майстра дільниці
майстер з ремонту	1 200	майстер з ремонту великої та малої побутової техніки,діагностика техніки
майстер лісу	3 000	ведення лісового господарства, відводи, оформлення і ведення документації (лісорубні роботи, матеріально-грошова оцінка, наряди
Маляр	1 150	Будівництво та ремонт культових споруд, житлове будівництво, спецодягом забезпечується. Оплата праці відрядна
Маляр	1 500	виконує оздоблювальні роботи
Маляр	1 800	обов'язки маляра
Маляр	1 500	обов'язки маляра-штукатура, відповідальне ставлення до роботи
Маляр	1 227	робота на будівництві житлового будинку
Маляр	1 400	робота по об'єктах у Волинській області
Манікюрник	1 147	манікюрні, педикюрні роботи; робота в перукарні "Любава", пр-т Соборності
машиніст автогрейдер	4 500	розрівнювання доріг перед укладанням асфальту
машиніст екскаватора	1 900	обов'язки машиніста на екскаваторі Баєр 0,75 куб.
машиніст екскаватора	2 078	робота на одноковшовому екскаваторі, наявність посвідчення 4-5 розряду
машиніст екструдера	1 500	Наявність будь-якої технічної освіти.
машиніст крана (кранівник)	2 300	робота на баштовому крані, наявність посвідчення 4-5 розряд, робота на висоті
Машиніст крана автомобільного	2 500	робота по монтажу зовнішніх трубопроводів
Машиніст крана автомобільного	1 260	робота у галузі будівництва на автомобільному крані, наявність посвідчення
муляр	1 147	Будівництво та ремонт культових споруд, житлове будівництво, спецодягом забезпечується. Оплата праці відрядна
муляр	1 735	виконання ремонтних робіт
муляр	1 200	відповідальне ставлення до роботи.
муляр	2 000	Муляр 5 розряду, заробітна плата від 2000 грн. Виконання ремонту поверхонь, фарбування.
муляр	1 463	робота на будівельних об'єктах м. Луцька
муляр	1 800	робота на будівництві будинку

Крім того є багато інших вакансій, за додатковою інформацією звертатися за адресою: м. Луцьк, вул. Ярошука, 2, тел.: 72-72-58, 4-92-68

W Łucku odbył się Festiwal Polskiej Piosenki

У Луцьку відбувся Фестиваль польської пісні

Nuty i słowa polskich piosenek rozbrzmiewały na scenie Uczniowskiego Pałacu Młodzieży w Łucku przy ulicy Chopina popołudniu w sobotę, 12 października.

Na VII Dziecięco-Młodzieżowy Festiwal Polskiej Piosenki w Łucku „Polskie kwiaty” przybyli uczestnicy z polskich przygranicznych miast i z wielu miast Wołynia. Każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Widzowie mogli obejrzeć polskie tańce ludowe, posłuchać solistek i zespołów śpiewających różne gatunkowo piosenki polskie. Festiwal trwał trzy godziny. Wszyscy występujący otrzymali dyplomy uczestnictwa.

Organizatorami Festiwalu byli: Towarzystwo Kultury Polskiej im. T. Kościuszki, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Konsulat Generalny RP w Łucku, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” w Chełmie, Obwodowy Wydział Związku Nauczycieli Polonistów Ukrainy im. Gabrieli Zapolskiej, Łuckie Gimnazjum nr. 4 im. M. Lewickiego.

Wiesław PISARSKI

У післяобідню пору 12 жовтня зі сцени Палацу учнівської молоді, що знаходиться по вулиці Шопена в Луцьку, лунали ноти і слова польських пісень.

На VII Дитячо-молодіжний фестиваль польської пісні в Луцьку «Польські квіти» прибули учасники з польських прикордонних міст та з багатьох міст Волині. Кожен міг знайти щось для себе. Глядачі могли подивитися на польські народні танці, послухати солістів та співочі колективи, що виконували різноманітні польські пісні. Фестиваль тривав три години. Всі, хто взяв у ньому участь, отримали відповідні дипломи.

Організаторами фестивалю були: Товариство польської культури ім. Тадеуша Костюшка, Міністерство закордонних справ Польщі, Генеральне консульство РП у Луцьку, Товариство «Польська спільнота» в Холмі, обласне відділення Спільки вчителів-полоністів України ім. Габрієлі Запольської, Луцька гімназія № 4 ім. Модеста Левицького.

Веслав ПІСАРСЬКИЙ

Фото Надія Міщук

Ми на

facebook

<https://www.facebook.com/MonitorWolynski>

Po polsku,
o Polsce i Polakach
na całym świecie

Lwów - Radio Niezależność	UKF 106,7 MHz	18.30-19.30
Winnica - Radio TAKT	103,7 FM	22.00-23.00
Chmielnicki - WsimRadio	104,6 FM	23.00-00.00
Łuck - Radio Łuck	107,3 MHz	22.00-23.00

Z satelity Eutelsat 2 F 6 Hot Bird:

23.30-1.00; 2.00-3.00; 4.00-4.30; 5.30-6.30; 7.30-9.00; 17.00-18.00; 18.30-19.30

Polskie Radio dla Zagranicy, Al.Niepodległości 77/85, 00-977 Warszawa, Polska
www.polskieradio.pl/zagranica/pl polska@polskieradio.pl

- Informacje, komentarze, opinie
- Wydarzenia w kraju i zagranicą
- Biznes, ekonomia
- Nauka, kultura, historia
- Społeczeństwo, sport

Projekt jest współfinansowany ze środków finansowych otrzymanych z Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu na realizację zadania «Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2013 r.» Za pośrednictwem Fundacji „Wolność i Demokracja”

